

OB DNEVU VSEH SVETIH

Ko slišimo besedo "svetnik", zaživi pred našimi očmi podoba žene ali moža z bledim, žalostnim in izsušenim obrazom. Predstavljamo si človeka, ki je živel daleč proč od ljudi, v kakšnem samostanu, in je njegova podoba ali kip na oltarju ali v kakšnem temnem kotu cerkve. Mislimo si: "Tisti pusti svetniki so živeli v davnih časih, ko ljudje še niso imeli pravega pojma o življenju, ko še niso hodili v šole in so znali samo moliti in delati!" Kar ne moremo si predstavljati, da bi svetniki mogli živeti tudi danes in da tudi mi osebno poznamo nekaj svetnikov. To so ljudje, ki živijo v istem svetu in v enakih okoliščinah kot mi, vendar pa znajo razbirati božji načrt za svoje življenje in na ta način dosejajo polnost svojega človeškega bistva, ustvarjenega po božji podobi. Svetniki prav gotovo niso "čudaki", temveč so "junaki človečnosti" (Alojz Rebula).

Praznik Vseh svetnikov je praznik, ki pred našimi očmi odpira neizmeren in čudovito pisan svet, ki je nastal ob skladnem sodelovanju ljudi z božjo milostjo. Med svetniki so, upamo, naši starši, bratje in sestre, naši otroci, naši prijatelji in znanci... To je svet veselja, zmagoslavnega veselja, ki izvira iz dela in trpljenja tega SVETA. To je svet, ki se vsak dan širi in veča, kajti svetnikov je vsak dan več.

Praznik Vseh svetnikov je predvsem praznik majhnih, preprostih in neznamenitih svetnikov, ki so kar "utonili" v množici svetih. V koledarju imamo vsak dan v letu imena imenitnih svetnikov, danes pa se spominjamo: tistih milijonov mater, ki so se posvetile ob svojih otrocih in svojih družinah, med štirimi stenami doma; tiste množice mož, ki so zvesto izpolnjevali svojo službo v tovarni, pisarni, za prodajalno mizo, na polju; tistih številnih mladih, ki so bili odpoklicani iz življenja sredi najlepših načrtov, pa so bili pripravljani na srečanje z Bogom; tistih nepreglednih množic starih, zapuščenih, bolnih, hromih, naglušnih, slepih, zapostavljenih ljudi, ki so v svojih preskušnjah zoreli v plemenitosti; tistih živčnih ljudi, ljudi nagle jeze in z mnogimi slabimi lastnostmi, ki so si iz dneva v dan, od spovedi do spovedi, prizadevali, da bi popravili svoj značaj; tistih preprostih kmečkih duš, ki so živele povezane z Bogom in so brale njegovo pismo v lepota sveta in so tako o njegovi dobroti vedele več kot učeni profesorji; tistih grešnikov, ki so - kot mi - s skesanim in skrušenim srcem kleče prosili Boga odpuščanja, ki so - kakor mi - vedno znova padali, a spet znova in znova vstajali.

Praznik Vseh svetnikov je veliki dan vere, upanja in ljubezni. To ni dan mrtvih! Bog je zvest in trdno stoji Jezusova obljuba: "Kdor v me veruje, bo živel, tudi če umrje!" Ti preprosti svetniki, ki so utonili v pozabo kmalu potem, ko so umrli in se umaknili iz človeške družbe, živijo. Človeške oči ne vidijo vsega. Ne moremo videti Boga in ne vidimo veselja, ki ga Bog naklanja svojim svetim. Vsi naši dragi, ki počivajo na blagoslovljenih pokopališčih in drugod v naročju zemlje, so bili ustvarjeni in v krstu prerajeni zato, da bi postali svetniki. Po načrtu Boga Stvarnika je to za človeka edini cilj. Saj je ustvarjen po božji podobi in njegovo mesto je v nebeškem svetišču.

SILVESTER ČUK

02 Breda Susič
SLOVENIJA V VARNOSTNEM SVETU OZN

“ Tišina, tišina jesenska, tišina.
Ostala z menoj je samo bolečina,
ostale z menoj so besede slovesa,
ko listje rumeno, ki pade z drevesa."
(ALOJZ GRADNIK)

"ORGANIZIRANI KRIMINAL NEVARNEJŠI OD HITLERJEVE VOJSKE"

DRAGO LEGIŠA

Konec prejšnjega tedna so se v Trstu srečali predsedniki parlamentov 16 držav, članic Srednjeevropske pobude. Italijanski dnevni tisk in ostala sredstva množičnega obveščanja temu dogodku niso posvetila skoraj nobene pozornosti, čemur se je treba upravičeno čuditi. Izjemo predstavlja tržaški italijanski dnevnik, za katerega je potek srečanja spremljal predvsem Paolo Rumiz, ki ni od danes dober poznavalec Srednjeevropskega vzhoda, zlasti pa Balkana.

Kot je uvodoma poudaril ravnatelj Centra za dokumentacijo Paul Harting - Center ima sedež v Trstu - mora Srednjeevropska pobuda sprejeti štiri izzive: razširitev Evropske zveze in Atlantskega zavezništva na Vzhod; krepitev sodelovanja na deželni in pokrajinski ravni; obramba pred gospodarskimi in socialnimi razlikami; odpravljanje nevarnosti, ki grozijo varnosti in stabilnosti.

Udeleženci so se strinjali, da bi morali parlamentari posameznih držav članic Evropske zveze imeti glede na Evropski parlament subsidiarno, to je nadomestno vlogo. Okrepiti pa bi morali vlogo dežel, češ da bi to bila dobra naložba v korist miru in stabilnosti. V razpravo je posegel tudi predsednik slovenskega parlamenta Janez Podobnik in opozoril na "slovenski vzorec", po katerem imajo (ali bi vsaj morale imeti) krajevne ustanove (občine) več pristojnosti in oblasti, s čimer se krepi "narodna identiteta, ki je resnično bogastvo Evrope". Govor je bil tudi o narodnih manjšinah, pri čemer se je npr. predstavnik romunskega parlamenta ponašal z dejstvom, da ima romunska vla-

da ministra, ki pripada madžarski narodni manjšini.

Toda glavna tematika pogovorov je bil organizirani kriminal. Glavno besedo je imel - kot je tudi naravno - predsednik italijanske poslanske zbornice Luciano Violante, ki je dolgo vodil parlamentarni odbor za boj proti mafiji in ima tudi kot bivši sodnik velike izkušnje v boju zoper organizirani kriminal. Poleg tega pripada deželi, kjer ima ta zločinska dejavnost globoke korenine in kjer so se "izšolali" in se žal še "šolajo" voditelji mafije in drugih podobnih zločinskih tolpe. Na srečanju v Trstu so bila gotovo zanimiva tudi izvajanja glavnega prokuratorja za boj proti mafiji Pierluigija Vigne.

Naključje je hotelo (ali pa tudi ne?!), da so prav med tem posvetom našli na tržaškem nabrežju Novogoričana

Zvonka Repiča zaprtega v prtljajniku njegovega velikega avtomobila znamke Volvo caravan (njegova vrednost znaša nad 50 milijonov lir). 56-letni novogoriški trgovec je bil vključen v lisice, pretepen in poln opeklin po telesu. Reševalcem je sam takoj povedal, da je žrtev mafijskega maščevanja.

"Organizirani kriminal je ena največjih nevarnosti - je naglasil Violante - za moderne demokracije, za pravilen razvoj trga in, seveda, za osnovne pravice vseh državljanov". Če bi kriminalni sistem zadobil globalne razsežnosti, bi njegova vojska - je pristavil Violante - bila močnejša in nevarnejša od vojske tretjega Reicha".

S tem gotovo ni rečeno, da organizirani kriminal že danes ni resnična rakasta rana v posameznih državah Srednjeev-

ropske pobude, saj je na primer predstavnik bjeloruske zakonodajne zbornice izjavil, da je v njegovi državi mafija celo na vladi. Če hočemo preprečiti najhujše in postopno popravljati sedanje razmere, je treba sprejeti ustrezne ukrepe tudi in predvsem na zakonodajni ravni. Oblike zakonskih ukrepov so lahko različne, a njihova vsebina in duh naj bosta enaka povsod. Za zatrtje organiziranega kriminala je zelo važen in morda celo odločilen boj proti korupciji. "Brez tega boja je vojna proti mafiji popolnoma nekoristna in jalova," je naglasil predsednik Violante.

Zaključki tržaškega posveta so strnjeni v dveh listinah. Prva je t.i. "Listina o organiziranem kriminalu", druga pa je "Resolucija o krepitvi demokratičnih institucij", seveda na območju Srednjeevropske pobude, ki obsega ozemlje 16 evropskih držav v srednji in vzhodni Evropi.

PODTAJNIK FASSINO IN NAŠA MANJŠINA

Ob tem mednarodnem srečanju je bil na obisku v Trstu tudi podtajnik v zunanjem ministertvu Fassino, ki med drugim pobliže spremlja italijansko Ostpolitiko, to je vzhodno politiko. Zanima se dalje s problemi naše manjšine in italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem.

Na tržaški prefekturi je v soboto, 25. t.m., sprejel predstavnike slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. V pogovoru je najprej omenil, kako je vlada poskrbela, da je prejel priznanje javnosti Dvojezični šolski center v Špetru in da je bil potrjen sporazum med Italijo in Slovenijo o recipročnem priznavanju visokošolskih diplom. O zaščitnem zakonu je dejal, da se je v poslanski komisiji za ustavne zadeve začel postopek, ki se bo končal z odobritvijo v zbornici.

STRAN 2

"BLAGODATI" SCHENGENSKEGA SPORAZUMA NA NAŠI DRŽAVNI MEJI: vrste avtomobilov in drugih vozil, katerih vozniki morajo tudi po dve uri potrpežljivo čakati, da policisti in cariniki opravijo svojo dolžnost po novih predpisih. Pariz, London, Madrid so bliže kot Ljubljana in morda celo Postojna! Položaj, hvala Bogu, delno rešujejo maloobmejni prehodi. Na sliki (Foto Bumbaca): stanje na meji pri Vrtojbi na Goriškem v torek, 28. t.m.

03 Danijel Devetak
IDENTITETA. OBVEZNO!

03 intervju
VIKTOR TANCE

05 Zvone Štrubelj
ZAKAJ RAZMIŠLJATI O DVANAJSTERIH?

06 Jurij Paljk
LOJZE ŠPACAPAN, GORIŠKI SLIKAR

07 Klara Krapež
RAZSTAVA DAVIDA FAGANELA V GORICI

08 intervju
VERA TUTA BAN

10 USPEŠEN ZAČETEK SEZONE KD SABOTIN

12 Erika Jazbar / intervju
ŽIVA GRUDEN

14 POSLEDICE VIHARJA NA BORZAH

15 Erik Dolhar
ODBOJKA: C-LIGAŠKI EKIPY OLYMPIE

SVET OKROG NAS

SLOVENSKI GLAS V VARNOSTNEM SVETU OZN

BREDA SUSIČ

Slovenija je pred dvema tednoma na mednarodni ravni dosegla zavidljiv uspeh: postala je članica Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov.

Varnostni svet je najvažnejši organ OZN. V Varnostnem svetu sprejemajo namreč vse najvažnejše odločitve o svetovnih problemih: te nalagajo državam članicam dolžnost, da proti državam kršiteljicam miru sprejmejo ukrepe, kot so npr. ekonomske sankcije, ali pa tudi take ukrepe, ki dovoljujejo uporabo sile v prvih vojaških akcijah. Tako naj bi najširši mednarodni skupnosti zagotavljale mirno sožitje ter plodno sodelovanje. Medtem ko lahko Generalna skupščina organizacije (v kateri ima vsaka od 180 držav članica svoje predstavnike) sprejema le priporočila in resolucije, ki za države članice niso obvezne, ima Varnostni svet oblast, da svojim članicam ukaže, kako se morajo obnašati do držav, ki kršijo mir. Zaradi velikega vpliva in moralne teže, ki si jo je OZN pridobila v petdesetih letih svojega delovanja, so odločitve VS moralno (nekateri tudi pravno) obvezne celo za države, ki niso članice organizacije.

Kot znano, sedijo v VS predstavniki najvplivnejših držav na svetu - ZDA, Rusije, Kitajske, Velike Britanije in Francije. Poleg teh petih, ki so si zaradi zmage v drugi svetovni vojni prislužile privilegij veta, Generalna skupščina vsaki dve leti izbere iz svoje srede še 10 (t.i. nestalnih) članic VS. Te države so izbrane po zemljepisnem ključu, ki pa je v letih, ko so v OZN postavili kriterij izbiranja, odgovarjal tudi politični razdelitvi sveta. Prav zaradi tega imajo države Vzhodne Evrope (še danes, kljub padcu berlinskega zidu) svojo lastno kandidatno listo, iz katere je izbrana država, ki potem dve leti soodloča o svetovnih problemih.

Avgusta meseca sem s skupino slovenskih študentov obiskala sedež slovenske misije pri OZN v elegantni palači Tretje avenije v New Yorku, nedaleč od steklene palače OZN. Tam nas je sprejel vodja diplomatskega predstavništva dr. Danilo Türk. Povedal nam je, da se Slovenija že dalj

časa z veliko odgovornostjo in zavzetostjo pripravlja na to kandidacijo. Na vprašanje, ali ima naša mala država realne možnosti, da bo izvoljena, je že takrat znal napovedati zanesljivo zmago na volitvah v Generalni skupščini. Pri tej napovedi se je oprl na vtise, ki si jih je pridobil ob diplomatskih stikih s predstavniki misij ostalih držav članic; ti so mu zagotovili, da cenijo delo, ki ga je Slovenija opravila v letih po osamosvojitvi, in da vidijo v njej mirno in stabilno državo, zanesljivo sogovornico in zgled za ostale bivše komunistične države. Poleg tega so si slovenski diplomati, ki delujejo v OZN, pridobili ugled, ko so v raznih telesih organizacije kar se da aktivno sodelovali in zavzemali tudi odgovorne funkcije. Dr. Danilo Türk je dodal, da bo lahko Slovenija odigrala aktivno vlogo tudi na tako odgovornem mestu, kot je VS, in to ne glede na to, da je majhna in mlada država. Slovenija je namreč v očeh ostalih članic strateško zanimiva ne samo zaradi svoje zemljepisne lege in ker zelo dobro pozna krizno območje na Balkanu, pač pa tudi zaradi lastnosti, ki jo marsikdo ocenjuje kot slabo, t.j. zaradi svoje majhnosti. Slovenija bo lahko na svetovni politični oder ponesla glas vseh manjših držav, ker je ravno zaradi omenjene lastnosti neagresivna in nepristranska do problemov tam, kjer so ostale velike države gluhe ali pristranske, ker jih veliki interesi obremenjujejo. Zagotovil je skratka, da se bo Slovenija v svojem dvoletnem mandatu izkazala po svoji pokončni moralni drži.

Nedvomno predstavlja nova funkcija velik izziv za Slovenijo, saj ne bo imela lahke naloge in vsi problemi, ki so jih v svojih komentarjih opisali slovenski časniki (okrepitev in usposobitev diplomatskega kadra, veliki stroški itd.), gotovo niso izmišljeni. Vendar bo ta izkušnja za slovensko državo izrednega pomena in koristi, saj bo imenitna vizitka za lažji vstop v ostale mednarodne forume, v katere ji zaenkrat še ni uspelo priti.

PRED OBČNIM ZBOROM ZADRUGE PRIMORSKI DNEVNIK

V nedeljo, 9. novembra, bo v kongresni dvorani Pomorske postaje v Trstu prvi redni občni zbor Zadruga Primorski dnevnik. Začel se bo ob 10. uri. Na dnevnem redu ima izvolitev devetčlanskega upravnega odbora, ki bo naslednja tri leta vodil Zadrugo PD. Ta je danes edini lastnik tako časopisa Primorskega dnevnika kot založniške hiše DZP-PRAE, ki ga ima v najemu in ki zanj prejema državne prispevke.

Na občnem zboru bodo imeli volilno pravico tisti člani Zadruga PD, ki so vanjo vpisani vsaj tri mesece. Teh pa je več kot 2.300. Kdor bi se ne mogel udeležiti zasedanja, lahko pooblasti drugega člana, da ga zastopa. V ta namen mora izpolniti pooblastilo, ki ga je Zadruga skupno z vabilom odposlala vsem članom. Na volitvah, ki se bodo držale proporcionalnega sistema, se bo glasovalo le za listo, brez preferenc.

Z občnim zborom se bo končala prva faza reševanja edinega slovenskega dnevnika v Italiji. Začela se je decembra lani, ko so finančni in politični krogi, ki so do takrat razpolagali s časopisom, privedli Primorski dnevnik do roba propada in ukinitve. Vse politične in družbene komponente naše narodnostne skupnosti so se takrat zavzele za prenos lastništva časopisa na vso manjšino, njegovo finančno ozdravitev in pluralistično usmeritev, po kateri bi vsak pripadnik naše skupnosti čutil časopis kot svoj dnevnik. Pot do cilja je dolga in težavna, vendar obetavna. Marsikdo zaradi nezaupanja ali razočaranja ni pristopil v Zadrugo, s tem pa se je odrekel možnosti, da bi v njej soodločal o usodi časopisa. Naloga novega vodstva bo, da razblini dvome in malodušje ter z uresničevanjem tako finančnih kot vsebinskih nalog pritegne še nove aktivne člane.

Zadruga je nastala 1. marca, v kasnejših mesecih je pod vodstvom predsednika Borisa Kureta izpeljala prenos lastništva, položila temelje za sanacijo in izbrala članstvo. Pri zelo zahtevnih posegih je dala bistven doprinos ravno tista stran, ki do tedaj ni imela besede pri Primorskem dnevniku, vendar je bila mnenja, da bi bila brez dnevnega časopisa, ki ga je imela na teh naših tleh že pod staro Avstrijo, vsa naša skupnost revnejša. Časopisa, ki pa mora biti res skupen in kakovosten.

STRAN 3

EVROPA JE VEDNO BLIŽJA

SCHENGEN IN ITALIJA

Zadnje nedeljo je stopil v veljavo sporazum med državami Evropske unije, ki so ga pred časom podpisali v Schengenu v Luksemburgu. Gre za nova določila o prehajanju dosežanih meja med državami članicami, kar v bistvu odpravlja potne liste oz. dokumente za prehod meje. Za zdaj so ta sporazum sprejele in začele uveljavljati le nekatere evropske države, zadnja med njimi je prav Italija. Dne 26. oktobra so torej padle državne meje za države podpisnice. Ta sporazum je pri nas začel veljati za letalski promet. Za vkrcanje v letalo ne bo treba več pokazati dokumentov za naslednje države: Francijo, Nemčijo, Luksemburg, Portugalsko in Španijo.

Dovolj bo le vozovnica, ki jo bodo potniki predstavili na letališču. Za ostale prometne zveze (avtomobilske in ladijske) pa bodo nova določila začela veljati prihodnje pomlad. Avstrija bo schengenska določila začela uveljavljati 1. decembra letos.

Posebno slovesno je bilo na nekaterih večjih letališčih, kjer so potnike iz prej omenjenih držav pričakali predstavniki vlade. V Benetkah je na letališču Marco Polo čakal notranji minister Napolitano, v Genovi minister za promet Burlando, v Turinu pa državni podtajnik Fassino. Vsi so izrazili zadovoljstvo nad dogodkom, ki je bil še nedavno le pobožna želja mnogih.

S 1. STRANI

ORGANIZIRANI KRIMINAL...

Postopno se ureja vprašanje Glasbene matice, ki naj bi postala samostojen oddelk Konservatorija Tartini; enako velja za "čezmejno televizijo" (malokdo pravzaprav ve, kaj je to!, op. pisca), pripravlja se končno nov zakon o založniški dejavnosti, ki naj bi zadevala tudi našo manjšino. Na koncu je predstavnik rimske vlade govoril o stanju odnosov med Italijo in Slovenijo.

V intervjuju za italijanski tržaški dnevnik je v tej zvezi takole dejal: "Z Ljubljano smo vzpostavili odlične odnose na vseh področjih. Italijanska vlada zelo ceni izbiro slovenske izvršne oblasti, po kateri je bil za podtajnika v zuna-

njem ministrstvu imenovan Franco Juri, ki je slovenski državljani in pripada italijanski narodni skupnosti." V intervjuju je omenjen tudi pogovor s predstavniki ezulskih organizacij, s katerimi je obravnaval problem zapuščenega imetja. Opozoril je tudi na pomen t.i. Solaninega kompromisa, ki ga je odobril slovenski državni zbor in ki "ezulom jamči pravico do privilegiranega pristopa na slovenski nepremičninski trg". Prebežniki pa vztrajajo predvsem pri zahtevi, naj se odobrijo novi, ustrežnejši kriteriji za določevanje vrednosti zapuščenega imetja in izplačevanje odškodnin.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

KAKOVOST MANJŠINSKE PRIHODNOSTI V MNOGOČEM ODVISNA OD SLOVENIJE

Prav gotovo bi odklanjali lastno odgovornost, v kolikor bi trdili, da je za večino manjšinskih težav - in teh v zadnjem času sploh ni malo - kriva matična država Republika Slovenija. In vendar je po drugi strani res, da brez ustreznih stališč in ciljev, ki jih je ali jih še bo Republika Slovenija vzpostavila do svojih pripadnikov izven državnih meja, manjšine ne morejo imeti kakovostne prihodnosti. V zadnjem času je nekaj dogodkov še posebej osvetlilo omenjeno prepričanje, da namreč mlada država Slovenija doslej še ni do kraja poglobila svojega odnosa do svojih manjšin, kakor se tudi še ni povsem odtrgala od povojnega razumevanja manjšinske problematike in njenega pomena za državno verodostojnost in trdnost.

Dejstvo je, da so pred kratkim oblasti na avstrijskem Koroškem močno izostrile svoje poglede na tamkajšnje slovensko manjšino, v isti sapi pa postavile Slovenijo skorajda na zahtojno klop, sklicujoč se na neupoštevanje evropskih načel. Odveč je dodajati, v kakšnem položaju se je zaradi tega znašla slovenska manjšina na Koroškem. Po drugi strani je v zadnjih letih slovenska manjšina v Italiji utrpela takšne izgube, da je zaradi tega dolgoročno prizadeta tudi Slovenija, poleg tega pa se zdi, da bi italijanske uradne institucije z nekaj več širokosrčnosti lahko vse znane izgube bistveno omilile. V odgovor stanju slovenske manjšine v Avstriji in Italiji je Slovenija razvila v odnosu

na italijansko manjšino državniški odnos na tako visoki ravni, da mu brez pridržka lahko rečemo vzoren in zgleden. Toda pred nedavnim je posebna evropska delegacija na obisku v Ljubljani preko italijanskega člana očitala Sloveniji, da formalno sicer skrbi za italijansko manjšino, kar pa ni v skladu z resničnim obstoječim stanjem. V vsakem primeru neutemeljen in zato toliko bolj pekoč očitek.

Iz vsega povedanega sledi, da v stališčih Republike Slovenije do manjšin stvari niso povsem dorečene. Zdi se, da Slovenija neuravnoteženo precenjuje skrb za manjšine na lastnem ozemlju ter podcenjuje skrb za svoje manjšine izven državnih meja, oziroma da daje prednost lastni odgovornosti, ne da bi iste odgovornosti za svoje manjšine zahtevala tudi od drugih. Nikakor se ne zavzemamo za zmanjšanje skrbi za italijansko manjšino, narobe, toda umestno je opozoriti, kako v sedanjih situaciji manjšini v Avstriji in v Italiji nimata zavidljive prihodnosti, v kolikor ne bosta deležni večje zavzetosti s strani matične domovine. Spreveliko uslužnostjo Slovenija ne bo koristila niti sebi niti svojim manjšinam, ki bodo brez odgovarjajočih stališč matične domovine s siceršnjo razdrobljenostjo prešibke za primeren lasten razvoj. Po vsej verjetnosti je napočil čas, ko naj bi republika Slovenija s svojimi manjšinami vzpostavila takšno novo skupno strategijo, ki bo koristna za celoten narodnostni prostor.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

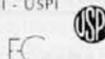
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

INTERVJU / VIKTOR TANCE - ŽUPANSKI KANDIDAT

ZA PRAVICE VSEH OBČANOV

Viktor Tance, knjigovodja, ki je zasedal zelo odgovorna mesta pri eni važnejših mednarodnih družb tako v Italiji kot v inozemstvu in je nato vodil eno večjih tiskarn v deželi, danes upokojenec, se je odločil za velik izziv. On, ki se nikoli ni ukvarjal s politiko, je po krajšem obdobju, ki ga je preživel kot odbornik za finance Depangherjeve uprave, se danes kot edini Slovenec in edini domačin poteguje za župansko mesto devinsko-nabrežinske občine. Zaposlili smo ga, da bi odgovoril na nekaj vprašanj, to je z veseljem sprejel.

Kaj Vas je "pičilo", da ste se odločili za ta korak?

Ljubim svoj Kras in vse prebivalce devinsko-nabrežinske občine. Temeljni zakon 142, ki je popolnoma obnovil način upravljanja javnih ustanov, daje županu in odboru veliko avtonomijo. Danes je še 80% teritorija v domačih rokah in kot domačin imam za obvezno, da domačin s pomočjo demokratično izvoljenega telesa upravlja to imovino.

Poleg tega, da ste Slovenec svoje vrste, saj izbahate iz mešanega zakona in ste se poročili z Italijanko, ste edini domačin, ki se poteguje za to mesto. Kakšne so, po Vašem, možnosti za uveljavitev zlasti z ozirom na nov volilni zakon in na dejstvo, da kot neodvisni nastopate na listi lipove vejice?

Možnosti so lahko tudi velike, če upoštevamo, da vsak volivec lahko odda svoj glas za župana, obenem pa se lahko odloči za enega samega zastopnika v občinskem svetu na katerikoli drugi listi. Tudi vrabci vedo, da sem neodvisen in nastopam pri Slovenski skupnosti, ker je ta stranka edina od vsega začetka zahtevala kandidata, ki bi obvladal jezika tukaj živeti občanov. Tajništvu SSK sem priporočil, da, če želimo, da domačini sodelujejo pri vodenju občine, moramo absolutno nastopati široko odprti in občutljivi do problemov celotnega prebivalstva. Prav moje življenjske izbire so najboljša garancija, da bom v primeru izvolitve na enak način skrbel za pravice prav vseh občanov.

Vaš program se razlikuje od običajnih po svoji jasnosti in konkretnosti, saj ne skriva morebitnih težav kot tudi nakazuje nove možnosti uveljavitve naše občine. Kaj bi k temu pripomnili?

O konkretnosti ne bi govoril. Jednat odgovor pa bi bil: Kako na najboljši način upravljati 12 milijard lir občinske bilance, od katerih je doprinos občanov skoraj 7 milijard? Ekonomski princip je, da samo produktivnost ustvarja dobrane, ki naj služijo tudi za kritje neproduktivnih dejavnosti, kot so sociala, kultura in šport.

Ne da bi se spuščal v analizo, kaj je sploh produktivnost v občini, moramo ugotoviti, da velika večina prebivalcev izkorišča svoja bivali-

šča zgolj za domicil in jim ni dano, da bi v občini porabili vsaj del svojih dobrin; saj nam primanjkuje trgovin in raznih drugih uslug, katerih se ti občani poslužujejo izven našega teritorija in s tem zmanjšujejo dohodke, ki bi morali ostati v občini in tako ustvarjati nova delovna mesta. Razviti moramo trgovino, nuditi usluge - turizem v naših krajih nima nobenih tradicij, kar je bilo napravljeno, je samo sad ustvarjalnosti posameznika, če ta odmanjka, se vse podre. Zato bi o turizmu raje govoril ob drugi priložnosti. Naši kamnolomi in laboratoriji niso dovolj konkurenčni, saj zaposlujejo komaj 75 ljudi. S pomočjo trgovinske zbornice in drugih javnih institucij bi lahko to okrepili (za to sem že dobil stvarna zagotovila); ne smemo pa pozabiti, da se je zgodovinsko tržišče našega kamnarstva ponovno odprlo šele pred 3 leti. Ne pozabimo, da so bile velike zgradbe v Budimpešti, na Dunaju, v Pragi in v pomembnejših mestih bivše avstrogrške monarhije zgrajene z nabrežinskim marmorjem in da po stoletju nujno potrebujejo normalnega vzdrževanja!

Bodoča šolska reforma naj bi nudila tudi občinskim upravam nekoliko vpliva in to, da bi lahko predvsem strokovno šolstvo lahko vključili v teritorialno produktivno stvarnost. Ne smemo pozabiti, da deluje v občini ena največjih papirnic v svetu, kateri primanjkuje strokovnjakov. Zakaj ne bi uprava papirnice skupaj z občino poskrbela za vzgojo tega kadra, kot se to že vrsto let dogaja v Piemontu (Fiat in Olivetti docent!)? Isto naj bi veljalo za kamnolome, vinogradništvo in turizem. To je konkreten način ustvarjanja novih delovnih mest na teritorju.

Torej Vaš program dopolnjuje tistega Slovenske skupnosti, obenem pa odpira nove možnosti širitve kroga volivcev za Vašo kandidaturo; saj se prvič dogaja, da se kandidat, ki ni levičar, obrača na vse občane: Slovence, Italijane ter Istrovenete (kot jih definira občinski statut). To kaže na nov prijem političnih strategov okrog SSK, ki pa verjetno ni bil labek. Kaj menite o tej odprtosti za sedanje upravne volitve?

Če preverimo programe nastopajočih strank, lahko ugotovimo, da skoraj vse zasledujejo več ali manj iste cilje: razlika je samo, ka-

ko jih doseči. Osebnost mislim, da se naš program lahko uresniči samo s tistimi, katerim je resnično pri srcu ohranitev Krasa z vsemi njegovimi značilnostmi.

Divje gradnje povzročajo občini le nove obveznosti, katerim ni vedno kos, obenem pa ne prinašajo - razen posameznikom - velikih koristi. Treba je težiti k naravnemu razvoju ob upoštevanju produktivnih dejavnosti, ki odgovarjajo potrebam bivaločih. To lahko dosežemo s sodelovanjem manjšine v občinskem svetu, saj tudi ta predstavlja interese dela prebivalcev. Prepričan sem, da mora občinski upravitelj misliti predvsem pozitivno, t.j. poslušati in - če je potrebno - upoštevati mnenje vseh.

Kaj obljublja volivcem za drugi balotažni krog v obeh primerih, t.j. če Vam uspe priti v "finale" oz. če Vam to ne uspe?

Volivcem obljubljam, da bom nadaljevati v istem slogu, ki me spremlja od vsega začetka mojega odborništvja. Z zavezniki se bo treba jasno dogovoriti, da lahko do nekaterih izboljšanj programa moremo priti s sprotimi korekcijami - saj so minili časi "petletk" ali - v našem primeru - "štiriletk". Pred nami se obetajo velike spremembe v ustavi, ki bodo pogojevale tudi manjše občinske uprave. Ne velikih in nedosegljivih ciljev, temveč realistične rezultate. Občina je večja oblika "družine" in, kakor v vsaki zdravi družini, morajo vsi člani biti aktivni in pasivni subjekti.

V primeru, da ne bi dosegel tako imenovane "pool position", želim sklicati na javni sestanek vse tiste, ki so me volili, in se z njimi dogovoriti za naslednjo fazo.

Sami si postavite še zadnje vprašanje in seveda nanj odgovorite.

Kako se počutim v tej tekmi? Vse življenje sem se boril z včasih tudi hudo konkurenco in strokovnostjo sposobnih tekmecev. Torej me ta tekma samo spodbuja, da vanjo vstavim vse svoje najboljše sile, ki so mi ob upokojitvi še ostale, in teh ni malo. Želel bi dati na razpolago skupnosti vse svoje izkušnje in dobro voljo za okolje, v katerem sem se rodil, sem zrastel in še živim. Naj sedaj volivci ocenijo, kaj je po njihovem najbolje.

IDENTITETA. OBVEZNO!

DANIJEL DEVETAK

Narod, ki živi v zaprtem in točno določenem krogu svojih meja, ostaja z lahkoto to, kar je. Ko pa nanj z vseh strani navalijo različne ideje, ekonomski prijemi, misli, jeziki, načini komunikacije, vere itd., tedaj se z lahkoto izgubi, čuti se negotovega, ogroženega, brez trdnih in zanesljivih opornih točk; ne ve, kam bi se naslonil, da bi - obstal.

To se trenutno dogaja mnogim narodom. Zadeva je v zadnjih desetletjih tega tisočletja, v letih globalizacije ekonomije in kulture, vedno bolj aktualna. Na ogromnem svetovnem trgu, na katerem nasilno prevladujejo kolosi komunikacije, izgublajo narodi svoje značilnosti, svojo prvinsko bit - svoj obraz - in izginjajo. Kultura, glasba, tehnološke novotarije, celo verstva prihajajo od zunaj, najdemo jih v oceanu odnosov "vsemogočnih" svetovnih tržnic: na televiziji, po internetu. Vse se zdi vsakomur mogoče in dosegljivo. Ta svoboda vznemirja in je hkrati privlačna; kdor pa se ji predaja, ga blagostanje z lahkoto omami. Zato posameznika vse manj mikajo človeški odnosi, zato je tudi vedno manj otrok. Zadovoljni sami s sabo, si posamezniki raje ne postavljajo ovir, zavor, dolžnosti; energije in čas uporabljajo, da bi se zabavali, napredovali v karieri, da bi prepotovali še nepoznana obzorja, da bi skrbeli za svoje telo ali pa se kvečjemu zaprejo v maloštevilne in elitne - zaprte klane. Doraščajoči mladi so zaprti v svoji kulturi, glasbi, v krogu svojih mitov in modelov, zvezdnikov in prerokov; do 30. leta in še dlje životarijo pod okriljem staršev brez posebnih naporov. Brez truda in tveganj. Neobvezno...

Edini, ki še prinašajo v omamljeno in zaspano zahodno Evropo sveže energije in željo po življenju, ki skrbijo za svojo biološko prihodnost in so pripravljeni se žrtvovati, so priseljenci iz držav t.i. tretjega (če ne petega) sveta ali postkomunističnega Vzhoda; prihajajo s svojo tišino, čutom manjvrednosti, z upi in iluzijami. Nimajo kaj izgubiti, saj ničesar več nimajo...

Zmeda, ki jo povzroča tiha in neustavljiva svetovna globalizacija, se tiče tudi Slovencev; zamejcev, ki smo pa že itak od zmeraj pod udarom in vplivom mnogih vetrov, toliko bolj. G. Otmar Črnlogar je v odmevnem pogovoru za naš tednik lepo prikazal, kako so Izraelci kot narod obstali tudi po diaspori in so še danes trdni v svoji identiteti, ker so vedno ostali zvesti Sv. pismu: to jih je povezovalo, družilo, ohranjalo. To je bil stožer njihovega obstoja - verskega in narodnostnega. Ob tem je slovenski klasični filolog in prevajalec več knjig standardnega prevoda Sv. pisma nakazal, kako igra za slovenski narod podobno nalogo kot Sv. pismo za Izraelce prav slovenski jezik. Naše osnovne in srednje šole pa žal niso več sposobne posredovati mladim na vitalen in jasen način našo kulturno tradicijo; to, kar dijaki prejmejo, je prevečkrat neka plehka, brezosebna, mlahava naučenost, ki v nekaj letih zbledi še bolj. Tudi višji šolarji nimajo več jasnih predstav o zgodovini lastnega naroda, o sodobni filozofiji in omiki. Nimajo več odnosa z osnovami klasične - evropske in slovenske - tradicije.

Alternativ je prav malo. Če se želimo postaviti proti izzivom modernosti v času, ko padajo državne in mentalne meje, moramo ohraniti in utrditi lastno zgodovinsko identiteto in jasno narodovo osebnost. Vsak človek potrebuje širšo skupnost, tradicijo, korenine, iz katerih črpati. Potrebuje razlog, zaradi katerega bi se trudil, bojeval, razdajal. Potrebuje družino, domovino, umetnost, politiko, nekaj, kar gre mimo njega; mimo njegovih razsežnosti in mimo časa, v katerem živi. Osamljen človek je trs, ki ga veter maje: evforičen, ko mu kaj uspe, potrj zaradi najmanjše težave.

Glas človeka, ki pripada maloštevilnemu narodu, ki ni nujno junak na svetovnih odrih, ni lep zato, ker je to glas manjšine in zakotne periferije, ampak zato, ker npr. v preprosti ljudski pesmi zamolčanega in nevsiljivega naroda lahko zadoni nekaj univerzalnega, neizmerno širšega, kar gre prek zemlje, naroda, rase in je del zakladnice velikega sveta. Ivan Cankar je velikan v književnosti, ker njegove črtice lahko kaj povedo vsem ljudem vseh krajev in časov. Kajti kultura pomeni razmišljati in čutiti na široko, poznati in spoštovati sicer tudi tuje kraje, ljudi in vrednote, predvsem pa lastni... klanec.

Z 2. STRANI

PRED OBČNIM ZBOROM ZADRUGE PRIMORSKI DNEVNIK

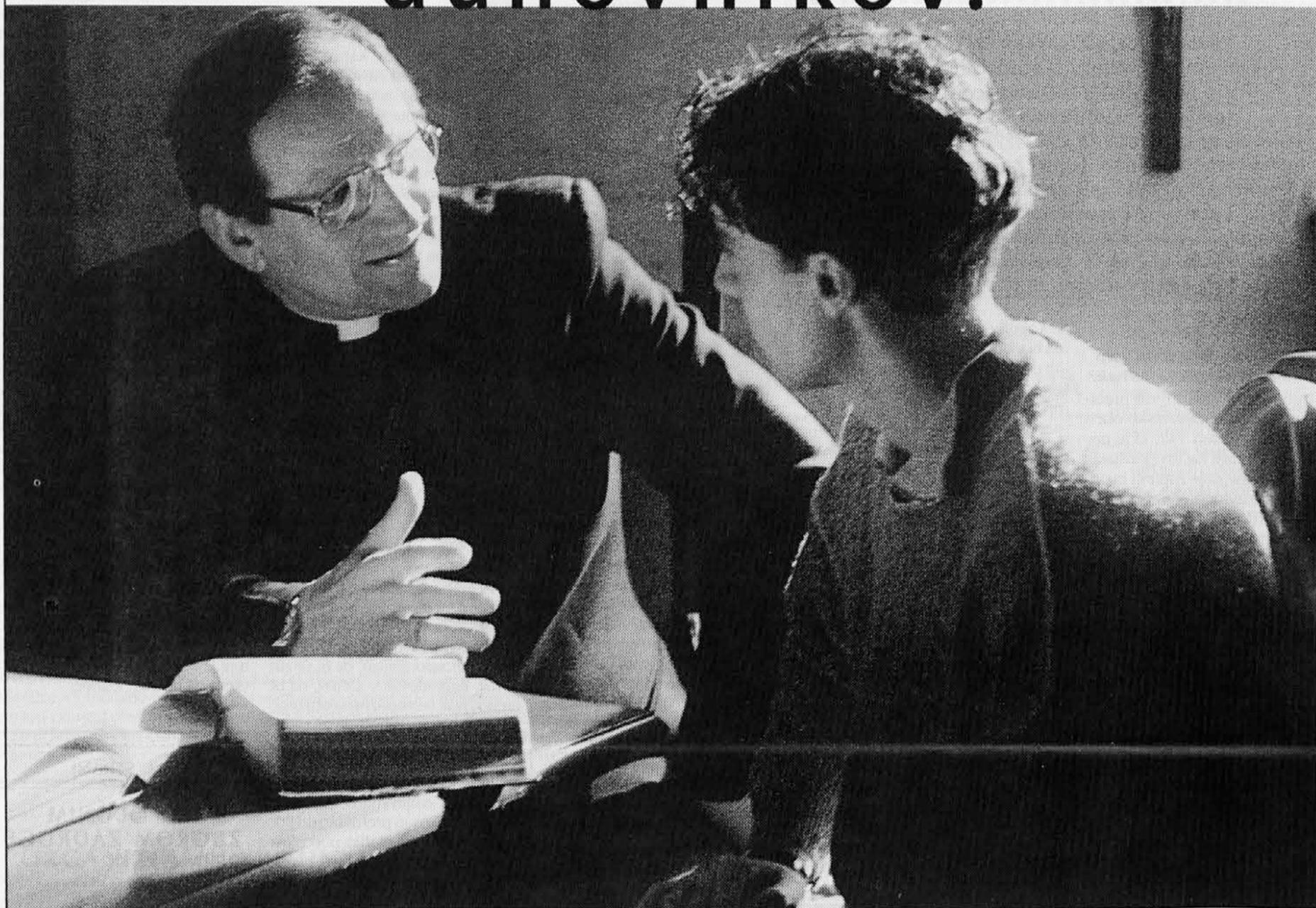
Ker so finančni problemi še veliki, je kazalo, da se bo na bližnjem občnem zboru predstavila skupna kandidatna lista. Na razgovoru skupnega manjšinskega predstavništva 23. oktobra pa se je pokazalo, da Slovenska kulturno gospodarska zveza in slovenska komponenta Stranke komunistične prenovne nista za to. Zato se bo za zaupanje članstva potegovalo več list in oblikovala se je lista PLURALIZEM IN PROZORNOST.

Na njej so kandidati, ki se bodo zavzemali za dosledno izpeljavo načrta o skupnem, odprtem, pluralističnem časopisu, ki naj bo pristni izraz naše narodnostne skupnosti, kot tudi za strokovno, prozorno upravljanje v skladu s sredstvi, na katera lahko podjetje računata. Ravno zato, ker je še vedno v ospredju potreba po strogem in strokovnem upravljanju, so ob predstavnikih našega kulturnega, društvenega in športnega življenja na listi zlasti sposobni, neodvisni gospodarstveniki in strokovnjaki. Na listi PLURALIZEM IN PROZORNOST so dosedanji predsednik Zadruga PD, komercialist BORIS KURET, član dosedanjega upravnega odbora odvetnik dr. DAMIJAN TERPIN, športni delavec in publicist prof. IVAN PETERLIN, podjetnik in predsednik ŠZ Bor ALEKSANDER RUSTJA, soravnatelj Zadruga kraške banke ALDO ŠTRAJN, socialna in kulturna delavka JELKA DANEU CVELBAR, podjetnik dr. VANJA LOKAR, komercialistka dr. MARIJA MARC in sociolog ravnatelj Slovenskega raziskovalnega inštituta univ. prof. EMIDIJ SUSIČ.

3

ČETRTEK
30. OKTOBRA
1997

Daruj za vzdrževanje duhovnikov.

Pomaga vsem.

Sodeluj in tudi druge vernike povabi, da sodelujejo pri Narodnem dnevu, ki naj prebujajo občutljivost za darove v prid vzdrževanja duhovnikov.

V nedeljo 9. novembra se bo tudi v tvoji škofiji obhajal Vsenarodni dan, ki naj prebujajo občutljivost za darove v prid vzdrževanja duhovnikov. Potrebno je tudi tvoje sodelovanje, ki naj pomaga, da se bodo mogli duhovniki tudi v bodoče celostno in prostovoljno razdajati v svojem poklicu ter tako prinašati vsem pomoč, tolažbo, upanje.

Podpiraj jih z darovi za vzdrževanje. To ti utegne biti v korist, saj jih - do dveh milijonov lir letno - lahko odbiješ pri bližnji davčni prijavi dohodkov (zakon 222/85 O.P.R. 917/86). S tem lahko nekaj prihraniš pri davčni dajatvi. Dar lahko pokloniš s pošto položnico na tekoči račun Osrednjega zavoda za vzdrževanje duhovnikov (ICSC) št 57803009 (položnico lahko dobiš na pošti ali v svoji zupniji) ali z bančnim nakazilom (bonifico bancario) na svoji banki ali pa, da dar neposredno izročiš na Zavodu za vzdrževanje duhovnikov svoje škofije.

**Darovi za
vzdrževanje.**
Tvoja pomoč
tvoji Cerkvi.

Internet: <http://www.ChiesaCattolica.it/Sovvenire>

CHIESA CATTOLICA - CEI Conferenza Episcopale Italiana
P R O M O Z I O N E D E L S O S T E G N O E C O N O M I C O A L L A C H I E S A

DVANAJSTERI: ZAKAJ SPLOH RAZMIŠLJATI O NJIH? (1)

Evangeliji namenjajo veliko pozornosti dvanajsterim učencem, ki jih je Jezus izbral za najozje sodelavce. Kristjan, ki se hoče približati Jezusu in ga globlje spoznati ter hoditi z njim, naj bi poskušal prepoznati duhovno vez, ki se je ustvarjala med Učiteljem in učenci, dvanajsterimi apostoli. Kristjani smo danes pri tem duhovnem iskanju površni. Dobro poznavanje evangelijev je pri tem neobhodno potrebno, čeprav je lahko le startna točka. Večina ne pozna dobro niti evangelijev, kaj šele da bi na njihovi podlagi iskali naprej. Škoda!

Janezov evangelij poroča, da je Jezus kmalu po krstu v Jordanu srečal prve štiri učence. Sinoptični evangeliji (Matej, Marko, Luka) postavijo prva srečanja z učenci, ki so postali skupina dvanajsterih, po Jezusovi vrnitvi iz puščave v Galilejo. Najprej pokliče Simona Petra in njegovega brata Andreja in istočasno Zebedejeva sinova Janeza in Jakoba. Sledi vpoklic cestinarja Levija, ki je postal apostol Matej. Izvolitev drugih sedmih učencev in dokončen seznam dvanajsterih sta pri sinoptičnih precej poznejša. Pri Janezu se omenja skupina dvanajsterih šele po krizi v Kafarnaumu (prim. Jn 6), ko je spričo škanda-

ZVONE ŠTRUBELJ

loznega Jezusovega govora o kruhu življenja veliko učencev odšlo.

Čeprav najdemo v evangelijih le drobce informacij o vpoklicu dvanajsterih - za sedem od njih ne vemo, kako so bili poklicani - lahko na njihovi podlagi bolje razumemo Jezusovo osebnost in njegovo poslanstvo in kaj se je pravzaprav lahko dogajalo v skupini izbranih učencev. Čeprav živi človek danes v zelo različnih okoliščinah, je prav potrebno, da se vživi in od znotraj poskuša razumeti duhovno pot dvanajsterih. Le tako bo našel svojo osebno pot do Jezusa. To, kar je bilo bistvenega pomena za dvanajstere, je in bo ostalo bistveno za razumevanje Jezusa in hoje za njim tudi danes in vnaprej. To je tudi razlog, ki me je vodil do pričujočega razmišljanja.

Ali so bili dvanajsteri pripravljani na srečanje z Jezusom?

Na to vprašanje z gotovostjo odgovorimo pozitivno. Njihova priprava je bila zlasti pripadnost izraelskemu ljudstvu in njihovi veri. Kot taki so imeli zelo izostren čut za Boga, ki je bil transcendenten in obenem zelo blizu izvoljenemu ljudstvu. Tako pojmovanje Boga ni bil privilegij elite, ampak dosegljivo vsem, na vseh socialnih ravneh judovske družbe. Judovski absolutni in čisti monoteizem na vseh socialnih ravneh judovske družbe. Judovski absolutni in čisti monoteizem imamo lahko za prvo pripravo na spoznanje in sprejetje Jezusa kot Odrešenika.

Kdor je veroval v Jahveja, je pripadal izvoljenemu ljudstvu, ki se je razlikova-

lo od vseh drugih ljudstev in narodov. Prav zavest pripadnosti izbranemu ljudstvu je ljudem dajala izreden čut solidarnosti in socialne pravičnosti. Judje so lastnost solidarnosti ohranili do današnjih dni, za razliko od Slovencev. Tako je v Jezusovem času vsakemu Izraelcu dala njegovo identiteto prav religija. To imamo lahko za drugo pripravo, ki so jo bo-

doči Jezusovi učenci imeli že od mladih nog. Tretjo pripravo na srečanje z Jezusom vidimo v skupnem pričakovanju Mesije, Odrešenika. Vsi Judje so pričakovali Jahvejeva maziljenca, Mesijo, ki bo izpolnil ne le verska pričakovanja izvoljenega ljudstva, ampak bo tudi politični in vojaški zmagovalac nad vsemi narodi. Uvedel bo zlato dobo božjega vladanja, ki ne bo imelo konca.

Te tri duhovne usmeritve so pri izbranih Jezusovih učencih - bili so v glavnem preprosti, podeželjski ljudje, predani veri in pobožni - pozitivno delovale in omogočile, da je bilo srečanje z Jezusom zanje odločilnega pomena.

Kaj se je potem dogajalo? O tem v nadaljevanju.

— DALJE

BESEDA ŽIVLJENJA

31. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

MOTOR ŽIVLJENJA

Na vprašanje, kaj je pri avtomobilu najvažnejše, bi vsak normalen človek znal odgovoriti, da je to motor. Če je motor zanič, prav nič ne pomaga še tako lepa karoserija, skrbno očiščena stekla, nove gume, mehki sedeži. Z njim se ne moremo nikamor peljati. Nekaj podobnega, kot je motor za avtomobil, je za naše človeško in krščansko življenje ljubezen. V današnjem evangeliju smo slišali, kako je nekoč k Jezusu prišel neki pismouk, to je mož, ki je dobro poznal Sveto pismo in je božjo besedo tudi drugim razlagal. Delal se je, kot da božje postave ne pozna, in je Jezusa vprašal: "Katera je prva od vseh zapovedi?" Jezus mu je odgovoril z besedami, ki so zapisane v Peti Mojzesovi knjigi in so vsakdanja molitev vernih Judov, podobno kot nam kristjanom očenaš. Te besede so znali na pamet - kot znamo mi očenaš.

Če pa kako stvar znaš na pamet, se rado zgodi, da jo ponavljaš in ponavljaš, pa ne veš, kaj govoriš. Ne pomisliš na vsebino besed. Jezus je pismouku navedel prvo zapoved: "Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega srca", potem pa še drugo o ljubezni do bližnjega, ki je enaka prvi. Pismouk je bil z njegovim odgovorom zelo zadovoljen in ga je pohvalil: "Dobro, učitelj. Resnico si povedal." Tudi Jezus je bil vesel, ko je videl, da se pismouk zanima, kako bi pravilno služil svojemu Bogu. Rekel mu je: "Nisi daleč od božjega kraljestva", kar pomeni: "Če boš to, kar veš, v življenju izpolnjeval, ti božje kraljestvo ne uide."

Jezus je svojim poslušalcem velikokrat govoril, kako je ljubiti Boga in bližnjega najbolj potrebno. Medsebojno ljubezen je postavil za razpoznavni znak svojih pravih učencev. Papež sv. Gregor Veliki v razlagi evangeljskega odlomka, ki pripoveduje, kako je nekoč Jezus razposlal svoje učence v tiste kraje, kamor je kasneje nameraval sam priti, pripominja: "Poglejte, učence pošilja oznanjati po dva in dva, kajti dvojna je zapoved ljubezni: do Boga in do bližnjega. Gospod pošilja učence oznanjati po dva in dva. Tako nas molče opominja, da se oznanjevalna služba sploh ne sme dati tistemu, ki nima ljubezni do bližnjega."

In kako naj se ta ljubezen pokaže? Na različne načine, kakor smo ljudje različni: različne starosti, različnih značajev, različnih poklicev. Ljubezen ni sladkorček, s katerim se sladkamo, ljubezen je vsakdanji kruh, s katerim se redno hranimo, da nam ne opešajo moči. Otroci pokažejo svojo ljubezen do bližnjega tako, da poslušajo svoje starše in so jim za njihovo ljubečo skrb hvaležni. Doraščajoči mladi ljudje to ljubezen pokažejo tako, da se pred starši ne zaprejo vase, da čutijo, kako starši potrebujejo njihovo zaupanje, prijateljski in iskren pogovor. Odrasli pokažemo ljubezen do bližnjega na ta način, da pošteno in vestno opravljamo svoje delo, da drug drugega z dobrim zgledom podpiramo. In še bi lahko naštevali...

Pa bo morda kdo rekel: "Ja, kje pa je ljubezen do Boga?" Če prav ljubimo ljudi, s tem ljubimo Boga samega, saj se po Jezusovih besedah Bog enači s slehernim človeškim bitjem. Če se zavedamo, da bo zaradi tega, ker je Bog naš skupni oče in Jezus brat nas vseh, vsi ljudje naši resnični bratje in sestre in jih nato ljubimo v dejanju in ne samo v govorjenju, potem z izpolnjevanjem druge zapovedi izpolnjujemo tudi prvo.

JANEZ PAVEL II. PRIPOROČA DRUŽINAM, NAJ MOLIJU ROŽNI VENEC

Mesec oktober je v življenju Cerkve posebno posvečen molitvi rožnega venca. V nedeljo, 26. oktobra, je sveti oče med angelskim češčenjem na Trgu sv. Petra v Rimu spregovoril tudi o molitvi rožnega venca, tej zelo cenjeni molitvi sveti Mariji v čast. Med nagovorom se je Janez Pavel II. spomnil, da je oktober posvečen tej "ljudski molitvi, ki duhovno pripada vsemu božjemu ljudstvu".

Nadalje je povzel besede papeža Pavla VI., ki je o rožnem vencu dejal, da je to "evangeljska molitev, katere srž je skrivnost odrešilnega Učlovečenja". Ko je poudarjal pomen molitve rožnega venca, je dejal, da izrecno svetuje to molitev vsem družinam. Sv. oče je namreč dejal: "Skupna družinska molitev pomaga družini, da je bolj združena, bolj vesela in bolj zvesta evangeliju. Marija, Kraljica rožnega venca, bodi učiteljica in vodnica vsake družine prav v tej molitvi, ki je meni tako draga!"

STATI IN OBSTATI (7)

OTMAR ČRNILOGAR

Pa je še druga molitev, ki je ne kaže pozabiti. Tista, ki nas jo je v najbolj rosnem otroštvu naučila mati ob očetu. Postala nam je železna srajca. Ko smo vojaka služili, je bilo zelo nevarno imeti pri sebi kakšne molitve na papirju, še posebno tiste v latinskem jeziku; kar mimogrede so te razglasili za angleškega vohuna, pa čeprav si bral *Izpovedi sv. Avgušтина*, ki je davno pred nastankom Scotland Yarda v Afriki v Hiponu umrl že leta 430. In tedaj smo imeli v rokah samo tisto, kar smo odnesli od doma: rožni venec; *Tebe ljubim, Stvarnik moj...*

Vsakodnevna molitev je nabiranje kondicije na trimstevah, molitve za hujše dni, ki jih nihče ne more predvideti ne glede časa ne glede hudega. Med take molitve spada tudi rožnkranc, čeprav kdo misli, da spada med vojake prve svetovne vojne, da je staromodno.

Toda, sprehodite se po parku na Opčinah pri Trstu. Ne čudite se, če boste srečali Lojzeta Rebulu z rožnim vencem v rokah, tako potopljenega v molitev, da vam na pozdrav niti odgovoril ne bo!

Karl Rahner takole modruje o molitvi:

"Bomo torej molili? Bomo molili kot krščansko občestvo? Kot narod? Bomo molili z zaupanjem vere, ali pa nas bo nesreča zakrknila in nas spremenila v tope lenuhe.

Odločilna molitev je molitev ob smrti. Smrt je odločitev v popolnem smislu besede. Z njo spregovorimo poslednjo besedo Mi, pa tudi Bog, besedo, ki ne bo izzvenela nikoli več. Ali bomo imeli milost, da napravimo iz svoje zadnje ure vzvišeno molitev, ki se bo pogreznila v Božje usmiljenje?

Bog nam daj to milost.

Ne vemo pa, ali jo bomo prejeli ali ne. Morda nam kane smrt v trenutek, ko najmanj mislimo nanjo.

...

Molimo molitev, ki bi jo radi molili v smrtni uri, že sedaj:

"Ne dovoli, o Bog, da bi se kdaj ločili od tebe.

In če bi te hotel zapustiti jaz,

Ti me ne zapusti!"

Če tako molimo, se prepleta molitev naše vsakdanjosti z molitvijo ob poslednji odločitvi našega življenja" (K. Rahner, *Molitve naša težava in naš blagoslov*).

So tudi trenutki, ko je moč moliti brez besed, ko ni treba blebetati, kakor to delajo pogani. Takšni so za duhovnika posebno nedeljski večeri, ko se poleže vrvež nedelje. Takšen je trenutek, ko duhovnik v nedeljo pod noč "zapusti svet" in se še enkrat brez brevirja in drugih papirjev, da celo brez lastnih besed usede v prvo klop in se molče prepusti govoricu Boga. Le kaj bi se še trudil za umetelno

— DALJE

V GALERIJU LOJZE ŠPACAPAN V GRADIŠČU PRI GORICI

LOJZE ŠPACAPAN SLOVENSKEGA RODU, GORISKI SLIKAR!

JURIJ PALJK

V soboto, 25. t.m., so v likovni galeriji Lojzeta Špacapana v Gradišču svečano odprli javnosti prijetno pregledno razstavo njegovih del, ki jih hrani Goriška hranilnica (Cassa di Risparmio di Gorizia). Gre za lepo in bogato razstavo, ki nam tokrat predstavlja velikega slovenskega goriškega slikarja v zanimivi luči, saj si večine Špacapanovih slik do sedaj še nismo mogli ogledati v kaki galeriji in jih zato nismo še poznali, vsaj mlajši rod ne.

Lojze Špacapan se je rodil 18. aprila 1889 v Gradišču ob Soči očetu Justu, ki je v Gradišče prišel za paznika kaznilnice, in materi Jožefi Mervič iz Šempasa na Vipavskem. Po osnovni šoli, ki jo je obiskoval v Gradišču, je bil njegov oče premeščen v Gorico in družina se je preselila. V Gorici je Lojze obiskoval tehniško srednjo šolo in v letih 1911 do 1913 večkrat na Dunaju poskušal s sprejemnim izpitom priti na Akademijo upodablajočih umetnosti. Izbruhnila je prva svetovna vojna in Lojze Špacapan je bil ujetnik v Rusiji, večkrat je tudi hudo zbolel, iz ujetništva je zbežal in prišel domov, kjer so ga ujeli Italijani in ga poslali za prevajalca v vojaško bolnišnico v Taggio. Ko se je vojna končala, se je vrnil domov in odšel v Ljubljano, kjer pa ni imel sreče in je zato nekaj časa poučeval matematiko v Idriji, kjer je učil tudi slikarja Milka Bambiča. Vrnil se je v Gorico in se posvetil slikarstvu. Družil se je s takratnim vrhom slovenske umetnosti: Venom Pilonom, Marijem Kogojem, Franom Tratni-

kom, Ivanom Čargom. Kmalu se je pridružil futurističnim slikarjem in je z njimi tudi razstavljal v Padovi. V tem času je sodeloval tudi s Francetom Kraljem in veliko delal za slovensko založbo Goriška matica, med drugim je lepo ilustriral Bevkove in Feiglove knjige.

Leta 1928 je na prigovarjanje arhitektov Paganija in Cuzzija odšel v Turin, kjer je kot antifašist imel nemalo težav, bil je brez dela in stalnega delovnega mesta, a je kasneje le dobil zaposlitev kot ilustrator pri časniku *La Gazzetta del Popolo*. V Turinu je spoznal življenjsko družico Ginio. Veliko je delal, a je imel spet veliko smolo, ko mu je bombni napad med drugo svetovno vojno popolnoma uničil atelje v Turinu in v njem je zgorelo na stotine slik, nekateri govori tudi o tisočih zgorelih umetnin. Razstavljal je tudi v Parizu, kamor se je večkrat vračal. V petdesetih letih je poučeval v Modeni in Turinu, kjer si je ponovno uredil atelje, v katerem je tudi nedolga leta 1958.

Italijani ga imajo za svojega umetnika in ga uvrščajo med svoje najboljše slikarje dvajsetega stoletja in vedno poudarjajo, predvsem dejstvo, da se Špacapan ni nikdar podrejal nobeni slikarski smeri, nobenemu toku. Bil je zelo impulziven slikar, odličen risar in dober, svojevrsten karikaturist, nemirnega in radoživega značaja.

V nepogrešljivem in izjemnem Primorskem biografskem leksikonu Mohorjeve družbe iz Gorice o Špacapanu piše tudi tole: "V njegovih delih se prepletajo eks-

presionizem, kubizem, futurizem, geometrične forme, spomini na impresionizem, abstrakcija, informel. Motivika Špacapanovih del je raznolika: slikal je portrete, akte, pokrajine, živali, tihožitja, cirkuške, gledališke, svetniške figure ter uporabljal različne slikarske tehnike. Ukvarjal se je tudi s kiparstvom (...) Špacapan se je odtujil slovenskemu okolju in se vključil v italijanski prostor, a tega ni mogel nikoli preboleti. Njegova dela se hranijo v velikih svetovnih galerijah in muzejih ter zasebnih zbirkah predvsem v italijanskih mestih. V turinski Galeriji moderne umetnosti mu je posvečena posebna soba, v Gradišču ob Soči pa je po njem poimenovana Galerija sodobne umetnosti."

V soboto zvečer je o usodi te galerije spregovorila pokrajinska odbornica za kulturo prof. Maria Massau Dan, velika poznavalka Špacapanovega slikarskega dela, ki je povedala, da so Galerija sodobne umetnosti Lojze Špacapan svečano odprli leta 1977, že leta 1970 pa so v Gradišču priredili veliko pregledno razstavo Špacapanovih del in ga takrat prvič po vojni dostojno predstavili na Goriškem. Dejala je, da je usoda Galerije sodobne umetnosti Lojze Špacapan zelo žalostna, saj galeriji ni nikdar uspelo postati to, kar bi morala biti: muzej s stalno zbirko. Povedala je tudi nekaj grenkih na račun pokrajinskih muzejev na Goriškem, ki so ostali brez svojega naravnega središča, brez palače Attems v Gorici. Maria Massau Dan je tudi pripomnila, da bi morala galerija Lojze Špacapan v Gra-

PIVEČ, 1934, OLJE NA LEPENKO

dišču postati muzej sodobne umetnosti, a ji to do sedaj še ni uspelo postati, pa čeprav bi bilo nujno, da bi imela tudi goriška pokrajina svoj muzej sodobne umetnosti. Dr. Maria Massau Dan je tudi z grenkobo omenila, da na Goriškem nimamo stalne zbirke, ki bi prikazala delovanje slikarjev v naših krajih v zadnjih petdesetih letih in je to velika škoda, prava kulturna sramota. Napovedala je tudi veliko razstavo Špacapanovih del v Ljubljani, za katero se zani-ma ljubljanski Cankarjev dom. Da je to res, pričča tudi dejstvo, da je bila v Gradišču na odprtju ravnateljica Cankarjevega doma ga. Pirnat.

Razstava Špacapanovih del v Gradišču je v bistvu razstava likovnih del, ki jih ima v posesti Goriška hranilnica in je lep pregled vsega Špacapanovega ustvarjanja. Prireditelji so se potrudili in so

izdali tudi droben katalog razstave, ki bo obiskovalcu pomagal, da si lahko ustvari pregledno, a nepopolno sliko o veličini Lojzeta Špacapana. Večina Špacapanovih slik, ki so danes last Goriške hranilnice, je iz zbirke odvetnika Eugenija Giletija, ki je skrbel za dediščino s Špacapanovo hčerko Danušo. Giletij je bil tudi velik ljubitelj Špacapanovega slikarstva in je veliko slik odkupil od umetnika in mu tudi tako pomagal živeti. Pred leti je odvetnik svojo stalno zbirko daroval Goriški hranilnici in to pod pogojem, da ustanovi galerijo Lojze Špacapan, kar se je tudi zgodilo.

Na razstavi je na ogled 93 Špacapanovih del, ki so danes last Goriške hranilnice, največ jih je Špacapan naslikal v tehniki tempere, veliko pa je tudi skic in risb v tehniki tuša ter nekaj drugih tehnik. Zraven razstave je tu-

di poučna soba, v kateri je predvsem za dijake in študente prijazen in enostaven pregled Špacapanovega dela in njegovega življenja. Na ogled pa so tudi umetnikovi dokumenti in knjige, ki so last Galerije sodobne umetnosti Lojze Špacapan v Gradišču. Za kroniko povejmo še, da sta razstavljeni tudi edina dva ohranjena Špacapanova kipa v bronu: kip prijatelja in velikega slovenskega slikarja Vena Piona in inženirja Brunnerja.

Za vse tiste, ki Špacapanovega opusa ne poznajo, je ta razstava kot nalašč, saj ga predstavlja dostojno in v lepi luči; gotovo bi si jo morale ogledati vse slovenske in tudi italijanske šole iz naše pokrajine.

Čisto na koncu še droben pripis, ki pa žal postaja ob takih priložnostih že stalnica: na svečani otvoritvi in tudi v katalogu seveda ni niti z besedico omenjeno, da je bil Lojze Špacapan slovenskega rodu. Vsi, ki so na predstavitvi govorili o njem, so preklemano pazili, da jim ja ne bi ušla beseda Slovenec, isto zavestno in namerno počnejo tudi vsi mladi pisci v katalogu.

Na otvoritvi razstave sem se zelo neprijetno počutil, posebno še zato, ker so bili na razstavi vplivni goriški ljudje italijanskega rodu, ki si ga sedaj lastijo in nas Slovencev dobesedno ne prenašajo; če nas pa že morajo, nas z veliko težavo samo prenašajo in nas vedno podcenjevalno imajo za drugorazredne državljane. Škoda. Spet zamujena priložnost. Nič novega, pa vseeno škoda.

Razstava, ki jo toplo priporočamo, je odprta do 30. novembra tega leta po tem urniku: od 10. do 13. in od 15. do 19. ure, v ponedeljek zaprto, medtem ko je v torek in sredo na ogled samo v popoldanskem času.

ZAKLJUČNI KONCERT KOGOJEVIH DNEVOV

V petek, 24. oktobra, je bil v Kulturnem domu v Trstu zaključni koncert v okviru letošnjih Kogojevih dnevov. Na koncertu, ki ga je priredila Glasbena matica, je nastopil komorni orkester Pro arte iz Ljubljane, ki ga vodi Nada Matošević, skupaj s solisti violinistoma Vasilijem Meljnikovom in Anjo Bukovec in čembalistom Dušanom Bavdkom.

Orkester je za to priložnost pripravil izbor del štirih sodobnih avtorjev. Tako je najprej izvedel skladbo *Al sijaj, sijaj sonce* Pavleta Merkuja, zatem pa še *Concerto grosso št. 3* Alfreda Šnitkeja, *Koncert za čembalo in godala* Henryka Mikolaja Goreckega in *Komorno simfonijo za godalni orkester* Dmitrija Šostakoviča.

Orkester Pro arte je s svojim nastopom pokazal, da je odličen interpret sodobne glasbene ustvarjalnosti. To je bilo razvidno zlasti pri izvedbi skladb Šnitkeja in Šostakoviča, ki sta s svojo intenzivnostjo poslušalca pritegnila od začetka do konca. Posebno priznanje si zaslužita zlasti violinista Vasilij Meljnikov in Anja Bukovec, ki sta pri svojem solističnem nastopu pokazala živahnost in zagnanost, a obenem preciznost pri izvajanju.

Ob pozitivni oceni koncerta pa je treba dodati drugo, manj svetlo noto. Na petkovem koncertu je bila dvorana Kulturnega doma dejansko skorajda prazna, kar je negativno spričevalo za kulturno ozaveščenost pri nas. Še posebej je to negativno, ker je šlo za zaključek tako prestižne pobude, kot so Kogojevi dnevi.

IŽ

NOVA GLEDALIŠKA SEZONA

"SODNI DAN" NA ODRU PDG

MARJANA REMIAS

Po srečni vrnitvi članov Primorskega dramskega gledališča iz Brazilije in Argentine ter njihovih uspešnih nastopov na treh pomembnih gledališko razstavnih festivalih se je na odskih deskah s premiero *Sodni dan*, v režiji Georgija Para, pričela letošnja, dvainštirideseta gledališka sezona.

Sodni dan, delo Odonavon Horvata, je gledališka zgodba o ljudeh, ki žive na periferiji velikih družbenih in političnih dogodkov. Njihova življenja se spajajo z malomeščanskostjo mesta, mimo katerega teče železniška proga; na njej konstantno ustavljajo hitri in ekspresni vlaki. Ustavljajo, a le za trenutek; takoj,

ko potniki izstopijo, odpeljejo dalje. *Sodni dan* je gledališka pripoved o spoju navidezne in dejanskega življenja ljudi, spoju usod, ljubezni, zakonolomstev, prešustev, prevar, zločinov, pravic, resnic, laži in nezvestob. Pripoved o vprašanih človeštva, ki tedaj, ko se jih zavemo (če se jih), osmislijo naša življenja. In nas same.

Premierno postavitev letošnje prve gledališke predstave Primorskega dramskega gledališča spremljata svežina in gledališko vrenje, nujno potrebni v vsakem Talijinem hramu. Čutiti je in izgleda, da so člani igralskega ansambla prežeti z novo, prevetreno energijo, ki jim daje pravega gledališkega poleta in zanos. Prijetno.

RAZSTAVA DEL IZ LIKOVNE GALERIJE VIPAVSKI KRIŽ 97

In tako je izzvenela tudi letošnja premiera v režiji Georgija Para, ki je pred osmimi leti še v Solkanu režiral Machiavellijevo *Mandragolo*. V glavnih vlogah drame so nastopili: Radoš Bolčina, Teja Glažar, Boris Mihalj, Branko Ličen, Nataša Konc in drugi.

Horvatov *Sodni dan* je prevedla Mojca Kranjc, dramaturginja predstave je Janna Merc, scenografka Dinka Jeričević, kostumograf Leo Kulaš, avtor glasbe Mirko Vuksanovič in oblikovalec luči Samo Oblokar. Letošnjo gledališko sezono PDG pa zaznamuje še novost: da bi popestrili obstoječi gledališki program, so Novogoričani razpisali še Abonma opere in baleta. V torek, 4. novembra, bodo na velikem odru PDG gostovali člani SNG Opere in baleta iz Ljubljane s Puccinijevo *La Boheme*.

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini so tudi letos pripravili razstavo slikarskih del, ki so jih izdelali udeleženci letošnje poletne likovne kolonije v Vipavskem križu. Gre za tradicionalno prireditve, ki poteka ob častitljivem kapucinskem samostanu, ki privablja čedalje več obiskovalcev iz Slovenije in tujine. Svoje stvaritve predstavljajo slikarji Florence Faval, Pierre Hornain, Mark Kobal, Paola Korošec, Laura Lena, Ernesto Paulin, Joan Gal Planinc, Zmago Posega in Saba Skaberne. Razstavo je odprla letošnja selektorka, likovna kritičarka Laura Safred iz Trsta. V katalogu, ki ga je uredila direktorica galerije dr. Irene Mislje, so predstavljene udeleženci slikarske kolonije. Razstava bo odprta do 7. novembra.

M.

SLIKARSKA RAZSTAVA DAVIDA FAGANELA

KLARA KRAPEŽ

V petek, 24. oktobra, je bilo v goriškem Kulturnem centru Lojze Bratuž odprtje razstave slikarja in arhitekta Davida Faganela, o katerem je ob tej priložnosti spregovoril likovni kritik in časninar Jurij Paljk. Resnično velika zbirka, sicer mladega umetnika, ki je za Kulturni center izdelal tudi arhitekturno rešitev prenovitvenih del, tokrat prinaša tri tematsko zaokrožene sklope: podobe katedral in pariških, rahločutno modro obarvanih streh (sklop, ki bi ga lahko označili kot arhitekturno zasnovano likovno govorico), opus slik in risb z otoka Lanzarote, iz katerega vejata izredno močna barvitost in ritem, in tretji ciklus kraških akvarelov, ki je obenem lirichen zapis domači pokrajini. Drugi vidik, ki bi ga ob slikah še lahko zavzeli, je razdelitev razstavljenih platen glede na bar-

ve. Pri tem bi slike, ki so nastale na podlagi umetnikove izkušnje ob srečanju z naravo in vulkanskim svetom, morda lahko poimenovali tudi intenzivno modro, rdeče in rumeno obdobje, pariške strehe in kraški akvareli bi predstavljali nežnejše in svetlejšje podobe, katedrale pa temnejše, globlje dojemanje sveta. David Faganel je izredno komunikativna oseba, kar se kaže tudi v njegovih slikah - barve oljnatih platen razkrivajo intenzivna in izredno ritmična občutja, polna energične sile, ki potiska naprejšje ter išče v življenju vedno nekaj novega. Popolnoma druga stran je izražena v akvarelne tehniki, ki poudarja

V središču dogajanja na predstavitvi (z leve): Jurij Paljk, Valentina Pahor, David Faganel, Franko Žerjal

drugi pol avtorjevega ustvarjanja - umirjenost, morda hipno predanost že obstoječemu, pa tudi posluš za drobne stvari, ki jih opazijo le občutljivi ljudje.

Izredno veliko število platen, kar je za običajne razstave dokaj nenavadno, si je tokrat ogledalo zares izjemno število obiskovalcev in otvoritev razstave je tako dobila še en pomen - bil je to družaben dogodek ljubiteljev likovne umetnosti in lepote nasploh. Kulturni center Lojze Bratuž je usta-

nova, ki ves čas svojega delovanja združuje ljubitelje različnih umetniških izpovedi, predvsem pa je prostor, v katerem naj bi se ljudje srečevali v čim večjem številu in gojili tudi družabnost. Morda je bila tokratna otvoritev takšna priložnost tudi zaradi slikarjevega načina sprejemanja in druženja z ljudmi, ki ga obdajajo, vsekakor pa je bilo za udeležence posebno doživetje v letošnji jesenski sezoni kulturnih dogajanj v Gorici.

GLASBENI ABONMA SCGV EMIL KOMEL GORICA

PESTRO IN POUČNO

TATJANA GREGORIČ

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel je tudi letos pripravil ciklus desetih izbranih glasbenih dogodkov, ki jih je "povezal" v abonmajsko koncertno sezono 1997-98. Štirim tradicionalnim oblikam koncertne ponudbe je goriški prireditelj tudi letos dodal *Srečanja z glasbo*, druženja, ki naj bi še bolj poglobila poznavanje domačih kulturnih vrednot in razkrila bogastvo lastnih poustvarjalnih moči. Pri pripravi programa, ki bo s svojo raznolikostjo gotovo zadovoljil široko javnost, se je goriški center Komel povezal s Kulturnim centrom L. Bratuž in nekaterimi drugimi ustanovami, kar daje slutiti, da bo v bodoče možno še večje usklajevanje glasbene ponudbe na Goriškem.

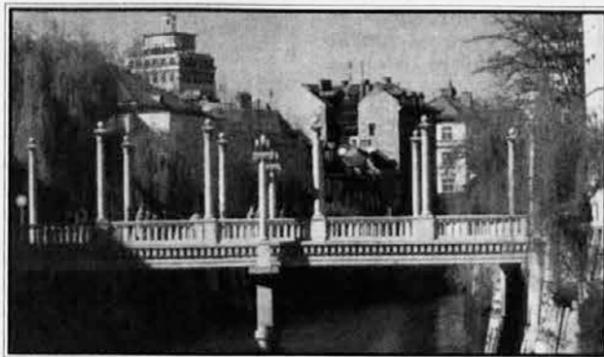
Že v uvodnem taktu, ki je zazvenel v četrtek, 30. t.m., ko so v veliki dvorani KC Lojze Bratuž skladbe J. Brahmsa in L. van Beethovna interpretirali člani Trio Brahms iz Bologne in tenorist Leonardo De Lisi. Dovolj mikaven bo tudi drugi takt abonmajskih koncertov, saj bo "zaigral v partituri" abonmaja Opere in baleta PDG v Novi Gorici - v nedeljo, 28. decembra, ob 17. uri bodo (tudi za goriške abonente!) v stavbi PDG Nova Gorica s priljubljenim baletom *Labodje jezero* P. Čajkovskega nastopili SNG Opera in balet Maribor in Kijevska nacionalna opera. Tretji koncertni program napoveduje 8.3.1998 gostovanje svetovno priznanega violinista Mihe Pogačnika. Mojster violinske igre bo ob spremljavi pianistke Diane Baker nastopil v KC Lojze Bratuž. Zaključni sprev bo s koncertom 4.4.1998 v cerkvi sv. Ignacija poklonil čedalje bolj uspešen MePZ Hrast. Doberdobski zbor bo z izvedbami starejših in sodobnih polifonskih skladb nastopil pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča - pri pripravi koncerta bo sodelovala tudi Glasbena matica.

Posebno glasbeno dražjo predstavljajo *Srečanja z glasbo*. V sredo, 12. decembra, jih bo v veliki dvorani KC L. Bratuž z naslovom *Evasion* odprla in-

strumentalna skupina iz Trsta. V zasedbi klavir, kitara, flavta, kontrabas, tolkala in harmonika bodo tržaški glasbeniki ponudili srečanje s skladbami Piazzole in Bollinga; srečanje z glasbo, ki se s svojo zvočnostjo približuje tako sodobnejši kot jazz in ljudski glasbeni govoriči. V znamenju odkrivanja zvočnosti fortépiana bo zazvenelo drugo srečanje 11. decembra, ko bosta v komorni dvorani KC L. Bratuž nastopila Ilario Gregoletto in Elena Modena. Profesorja čembala iz Vittoria Veneta ob letošnji 200-letnici zatona Beneške republike raziskujeta glasbo Benetk in odkrivata še neobjavljena glasbena dela. Janez Matičič - slovenski skladatelj med Ljubljano in Parizom, bo gost tretjega srečanja 14.1.1998. Večer bodo oblikovali učitelji in učenci SCGV Emil Komel, zaigral pa bo tudi sam skladatelj. 4. februarja se bo tudi Gorica poklonila velikemu kulturnemu delavcu Pavletu Merkuju ob njegovi 70-letnici. Srečanje v veliki dvorani KC L. Bratuž bodo ob tej priložnosti "komponirali" MePZ L. Bratuž in člani Glasbenega ateleja Emil Komel, prireditelj pa napoveduje tudi izdajo nove zbirke skladb tržaškega ustvarjalca. *Dionizijeva strast* je naslov petega srečanja, ki ga ob koncu februarja prihodnjega leta pripravlja Alessandro Arbo. Goriški glasbenik, muzikolog in filozof bo v komorni dvorani KC razkrival svojo študijo o glasbi in estetiki F. Nietzscheja, zapisu, ki ga pripravil za zbornik o Nietzscheju in bo v kratkem izšel pri založbi Laterza. Skladbe iz mladostnega obdobja Nietzscheja, predvsem njegove liederje, bo na goriškem odru avtor predstavil v sodelovanju s pevko in violinistom. Zadnje srečanje se bo 26.3.1998 v veliki dvorani KC L. Bratuž spomnilo 100-letnice rojstva Garcie F. Lorce. Skice za glas, kitaro in recitatorja bodo v posebni režijski viziji Diega De Bree "oživele" v izvedbah solo pevcev Manuele Marussi in Luke Debevca ter kitarista Giulia Chiantettija.

"BUKINISTI" TUDI OB LJUBLJANICI

KLARA KRAPEŽ

Ste si kdaj želeli sobotno popoldne preživeti na prijetnem sprehodu ob reki, v zavetju številnih knjig, ki s stojnic radovedno zrejo v vas in vabijo, da jih vsaj prelistate, če jih že kupiti ne nameravate? Dosljej smo to lahko doživeli le v nekaterih večjih evropskih mestih, med katerimi je zagotovo prevladoval Pariz in njegovo nabrežje ob Seni, takšna novost pa se zdaj že slab mesec ponuja tudi v Ljubljani. Društvo slovenskih pisateljev je namreč skupaj z mestno občino oživilo sobotni knjižni sejem na Cankarjevem nabrežju. Sprva le prireditelj, namenjena knjigam, za katere pestrost bodo skrbeli antikvariati in bukinisti ter založbe, naj bi bila sčasoma ob večjem zanimanju dopolnjena morda še s slikarskimi platni, na katerih bodo umetniki portretirali mimoidoče ali pa s čopiči le upodabljali utrinke dogajanja. Pozneje se jim bodo morda pridružili tudi Cankarjevo nabrežje bo staro podobo Ljubljane še bolj popestrilo, čez teden hiter ritem

življenja se bo tako morda nekoliko umiril, in ta del mesta bo postajal svojevrsten kraj srečevanja drugačnega sveta.

Sprehajanje med knjižnimi platnicami je ob vonju pečene kostanje svojevrstno doživetje. Pod prsti knjižni listi tiho drsijo in odkrivajo nove svetove, besede ustvarjajo posebno razpoloženje in Ljubljana v teh trenutkih druženja s knjigo in umetnostjo postaja drugačno mesto. Tisti pariški navdih je tu vseeno drugačen in nežno drseča Ljubljana ta občutek še poglablja. Sobotni knjižni sejm so pomembna pridobitev starega dela mesta, a polno bodo zaživel le z obiskovalci, ki se bodo znali za hip ustaviti. V slabih treh tednih je nabrežje privabilo kar nekaj ljubiteljev knjige in umetnosti in tudi zimski dnevi, ki prihajajo, zanimanja verjetno ne bodo zmanjšali. Zimsko ivje in knjige znajo biti namreč izjemno lepa in poetična podoba rednega obrežja in dopolnitev sobotnega dopoldanskega sprehoda.

VUK BABIČ, DOBER ČLOVEK IN VELIK UMETNIK

ALEKSIJ PREGARC

Besede, ki jih je v boleči osmrtnici zapisala njegova žena Mirjam, so resnične, kar lahko potrdijo vsi, ki so pokojnika poznali.

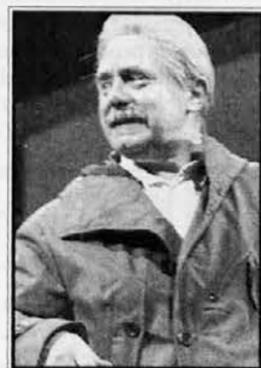
Vuk Babič, gledališki in zlasti filmski eklektik, je bil človek, ki si je tako držal izbral in se je trmasto držal, ker je pač hotel kot umetnik izpričevati resnico - brez pomislekov, brez oklevanja, brez preračunljivosti. Kaj vse je poskušal, da bi mu to resnico uspelo ponuditi ljudem v premislek! Koliko je bilo poti in preganjanj po stari celine, blizu in daleč, po njegovi ožji domovini in tudi pri nas, da bi s svojimi spoznanji in svojo vero v dobro izpodbijal lažna in prikrita stanja človeške usodnosti, zlasti pa ga je preganjala misel, da bi v svoji planetarni viziji Usode ne prezrl tistih, ki jim je majhnost življenja zavdala, tistih, ki so imeli najmanj možnosti, da bi svoje skromne sanje uresničili: topla analiza tihih želja, napisana z velikimi, mastnimi črkami. To je bil Vuk Babič.

Prišel je v našo sredino, jo spoznal in ugotovil, da je

tako zaključeno družbo kaj težko vzdramiti, kaj težko prepričati, da je sama del neke vesoljnosti, ki jo urejujejo etični zakoni, veljavni za sleherni skupnost, da je pogled vase najvišji imperativ, da je dialog edina možna osnova za sporazumevanje, da sta prijaznost in vljudnost neodpovedljiva stalnica za človekovo obnašanje. Vse to je razlagal tiho, brez privzdignjenih tonov moralista ali z odmaknjem ponašanjem: ljubezniv kramljač, prežet s toplino in ponosom. Kakor si je tiho ustvaril med nami svojo družinsko celico, tako jo je, nesluteč krutosti usode, skoraj neopazno zapustil; zapustil pa je tudi nas, ki smo ga cenili in imeli radi, v prežarjeni nedorečenosti. Omahnil je sredi dela, sredi nedokončanega dela, ki mu ga je naša sredina (postala je tudi njegova!), kljub njegovi darovitosti tako skopo odmerjala. Ne zameri nam takega neupoštevanja, dragi Vuk, dober človek in velik umetnik!

BORŠTNIKOVO
SREČANJE

PRIZNANJE ADRIJANU RUSTJI

S slavnostno podelitvijo nagrad Borštnikovega prstana se je v nedeljo, 26. t.m., v Mariboru zaključilo 32. Borštnikovo srečanje. Borštnikov prstan je letos prejela igralka Iva Zupančič, veliko nagrado Borštnikovega srečanja pa so namenili Shakespearovi predstavi *Ukročena trmoglavka* v režiji Januza Kice in izvedbi Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja.

Med petimi dobitniki letošnje Borštnikove nagrade je tudi tržaški igralec Adrijan Rustja. Nagrado si je prislužil za glavno vlogo v komediji Borisa Kobala *Afrika ali Na svoji zemlji* v izvedbi Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta. S to predstavo je SSG nastopilo na otvoritvenem večeru letošnjega Borštnikovega srečanja, mi pa smo že napovedali, da bi lahko bil prav Rustja deležen priznanja, saj v Kobalovi komediji izvrstno interpretira lik starega partizana Stanka Černigoja, ki v namišljeni tipični zamejski družini živi še vedno zamaknjen v slavno preteklost. Čestitamo!

ED

V PREBENEGU PRI DOMJU IN V MAČKOLJAH

SSK OBSOJA MAZAŠKO AKCIJO

Konec prejšnjega tedna so v Prebenu pri Domju in v Mačkoljah "običajni neznanici" oskrnili spomenike padlim borcem. Nova mazaška akcija je izzvala številne proteste in obsodbe. Objavljamo izjavo pokrajinskega tajništva SSK.

Tržaško pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti najostreje obsoja mazaško akcijo partizanskih spomenikov v dolinski občini.

Vandalsko dejanje žali prebivalstvo dolinske občine, ki

je plačalo visok krvni davek za svobodo, in vso demokratično javnost, ki verjame v vrednote antifašizma. Za oskrumbo stoji poskus ustvarjanja napetosti tudi v tej občini, ki je bila doslej zgled sožitja med slovenskim in italijanskim prebivalstvom.

Pokrajinsko tajništvo SSK izraža upanje, da bodo sile javnega reda poostrele nadzor in v bodoče preprečile podobne podvige tukajšnjih sovražnikov sožitja.

PREDSTAVITEV V DSI

"TRŽAŠKI ZAPISI" MARIJE PIRJEVEC

27. oktobra so na tradicionalnem ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev predstavili knjigo prof. Marije Pirjevec *Tržaški zapisi*, ki je izšla pri založbi Mladika v Trstu.

Gre za zbirko esejev, ki predstavljajo pogled na slovensko književnost s tržaškega zornega kota dveh literarnih kultur, slovenske in italijanske. V prvem delu knjige so zbrani eseji, ki obravnavajo najnovejšo tržaško slovensko književnost, v drugem delu pa eseji, ki obravnavajo slovensko književnost iz prejšnjih stoletij ter stike s italijanskim oz. romanskim svetom.

O knjigi je na večeru v DSI spregovorila prof. Lojzka Bratuž, ki je med drugim dejala, da je ta zbirka esejev sad temeljitega in resnega preučevanja.

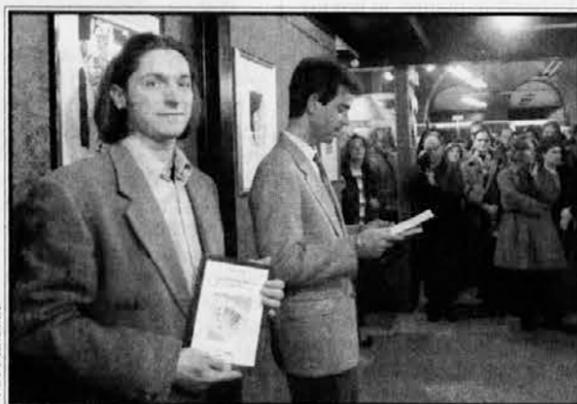
Avtoričino pisanje, je še dejala prof. Bratuževa, je studiozno, a vendar prozorno. Govornica je sklenila svoj poseg z željo, da bi knjiga našla pot tudi v višje srednje šole in na univerze.

Po krajši, a zanimivi razpravi, v kateri je bil med drugim govor o oddaljenosti Primorske in zlasti zamejstva od slovenskega kulturnega središča, ki ga predstavlja Ljubljana, in o odnosih med slovensko in italijansko kulturo, so si udeleženci lahko ogledali videofilm o pisatelju Borisu Pahorju, katerega scenarij je napisala ravno prof. Marija Pirjevec.

Naj še omenimo, da so knjigo natisnili v tiskarni Graphart, obsega 160 strani, njena cena pa je 23.000 lir.

IŽ

KNJIGA MLADEGA ZAMEJSKEGA GLASBENIKA

V sredo, 22. t.m., so v Tržaški knjigarni predstavili knjigo dr. Aleksija Jercoga *La fisarmonica, Organologia e letteratura*, ki je septembra letos izšla pri založbi Edizioni Musicali PHYSA v Trevisu. Kot je v predstavitvi povedal ravnatelj Glasbene matice prof. Bogdan Kralj, je knjiga dr. Jercoga prva obsežna publikacija v Italiji, ki se loteva specifično zgodovine in organologije harmonike. Obenem predstavlja sintezo najpomembnejših podatkov o organolo-

giji harmonike. Dr. Jercog je v svojem posegu dejal, da ga je do pisanja tega dela privedla zavest o splošnem pomanjkanju glasbene kulture, ki je med drugim krivo za to, da je harmonika, kakor tudi nekatera druga glasbila oz. glasbene zvrsti, postavljena na rob resne glasbe. S tem je hotel prikazati čim širšemu občinstvu sodobno glasbo. Predstavitvi je sledil koncert, ki ga je oblikoval harmonikar Maurizio Marchesich.

LJUDJE NAJ SE UDELEŽIJO VOLITEV

INTERVJU / PROF. VERA TUTA BAN

V nedeljo, 16. novembra, bodo v občini Devin-Nabrežina volili za obnovo občinskega sveta. Na volivah bo Slovenska skupnost nastopila s svojim kandidatom in listo. Na tej je tudi dosedanja devinsko-nabrežinska podžupanja prof. Vera Tuta Ban, ki smo ji postavili nekaj vprašanj o dosedanjem delu občinske uprave in o programu ter vlogi SSK.

Prof. Tuta Ban, kaj bi povedali, če bi morali podati splošno oceno o delu dosedanje občinske uprave?

Mandat Depangherjeve uprave se zaključuje redno po štirih letih; v vsem tem času sem opravljala tudi vlogo podžupana, a sem predvsem skrbela za področje šolstva, kulture in športa. Ko ocenjujem opravljeno delo, sem v glavnem zadovoljna in mislim, da se lahko ponosno predstavimo volivcem, ker nam nihče ne more očitati bistvenih napak. Kljub hudim težavam, ki so posebno prva tri leta pogojevale upraviteljsko delo, smo uspeli varno pripeljati občino skozi delikatne prehode sedanjih reform, ki so nujne in potrebne, a se nenehno spopadajo z neustreznim aparatom; utrdili smo vse osnovne pogoje, ki so potrebni za uveljavljanje krajevne avtonomije.

Koristna je primerjava s situacijo izpred štirih let, ker smo med tem časom že pozabili na nekatere velike probleme, ki so takrat pestili občino; naj omenim samo ogromen finančni primanjkljaj, zaradi katerega smo morali omejiti stalež, in pa zaprtje vseh šol, češ da ne ustrezajo varnostnim predpisom. Tudi sožitje se je izboljšalo, saj smo reševali probleme glede na dejanske potrebe in ne po političnem ključu. Glede prostorske politike je uprava dosledno zagovarjala razvoj in ovrednotenje Krasa in se je odločno uprla velikim načrtom za postavitev uplinjevalnika Snam pri Trziču. Naše področje bo tako ostalo vezano tradicionalnemu gospodarstvu znotraj Kraškega parka in ne bo postalo žrtev velekapitala tujih družb. Prav tako je novi Splošni regulacijski načrt zelo jasno zarisal bodoči razvoj naših vasi in brisal gradnje izven naselij; na ta način bo možno ohraniti identiteto vasi, kolikor jo je še ostalo, in tudi zelene površine, tiste obdelane kakor tudi gmajno. V vseh osnovnih točkah programa smo opravili pozitivno delo in pomaknili stvari na boljše.

Da gremo bolj v konkretno: katere točke vašega programa vam je uspelo uresničiti, katere pa še čakajo na uresničitev?

Če začnem pri javnih delih, moram na prvem mestu omeniti šole: v štirih letih smo popravili osem stavb, med temi tri temeljito (Šempolaj, Selslan in Devin); danes vse šolske stavbe odgovarjajo varnostnim predpisom. Šolska mreža je načrtovana paralel-

no za slovenske in italijanske šole ne glede na številčno razmerje učencev. Velik del proračuna je bil namenjen tudi skrbstvu, v pomoč družinam, ostarelim in prizadetim. Zdaj so na vrsti otroške jasli; preureditvena dela so že v teku, nova uprava pa bo morala začeti z dejavnostjo.

Pred kratkim smo odprli prostore Občinske knjižnice in v kratkem bodo končana dela tudi v Grudnovi hiši v Nabrežini. V teku je cela vrsta javnih del, predvsem asfaltiranje cest, javna razsvetljava, popravila na športnih objektih in pokopališčih. Nadalje je treba omeniti izboljšanje smetarske službe, ki jo je Občina oddala v zakup privatni družbi in tako izboljšala storitev ob znižanju izdatkov. Podobno velja tudi za čiščenje poti in zelenja, saj se je sodelovanje z zadrugami in privatniki pokazalo kot zelo zadovoljna rešitev.

V zadnjih štirih letih je uprava tiskala dve knjigi, naročila nekaj raziskav o teritoriju in s prireditvami dokazala, da se lahko izkoristi marsikateri prostor v družabne in kulturne namene. Selslanski zaliv se je ravno po tej poti vrnil v last domačinov, ki so razumeli vabilo in v velikem številu obiskovali poletne prireditve. Mavhinski trg je postal gledališče na prostem, zahvaljujoč se tudi zglednemu sodelovanju med domačimi družtvami in upravo. Na ta način se je tudi začela prirejati "odprta meja" s sosednjo komensko občino. Prav vprašanje odpiranja meje pomeni velik izziv za prihodnost. Naš teritorij namreč sploh ni opremljen za turistično-kulturno ponudbo zanimivosti naših krajev, ki pa so v resnici zelo zanimivi. Prepričana sem, da bi ovrednotenje naravnih in zgodovinskih danosti tudi utrdilo ponos in identiteto naših ljudi.

Slovenska skupnost bo na občinskih volitvah 16. novembra nastopila s svojim županskim kandidatom in s svojo listo. Zakaj ni prišlo do oblikovanja skupne levosredinske koalicije kot na prejšnjih volitvah? Katere pa so temeljne točke programa SSK?

Slovenska skupnost se je zavzemala za skupni nastop levosredinske koalicije, saj bi bili v njej zbrani vsi slovenski volivci; ta sistem je namreč privedel v sedanji občinski svet devet Slovencev na enajst izvoljenih na listi *Skupaj-insieme*. Toda ostali dve stranki sta se odločili za samostojen nastop; tako se bo tudi na-

ša stranka predstavila s svojo kandidatno listo in z županskim kandidatom. Program je ostal v bistvu zelo podoben in bo osnova za dogovarjanje v drugem krogu volitev.

Na prvem mestu našega programa je sožitje, kajti ni res, da se etnično-kulturne značilnosti uveljavljajo same od sebe; na tem je treba veliko delati z veliko potrpežljivostjo in vztrajnostjo, izboljšati kulturno raven življenja, razvijati identiteto krajev in ljudi. Na drugem mestu pa je skrb za teritorij in okolje, saj je bistvenega pomena, da bo Regulaijski načrt, ki je bil pred kratkim sprejet, tudi odobren in da se bo potem dosledno tudi uresničeval. Poleg tega je treba nastaviti Kraški park in razvoj obale, predvsem Selslanskega zaliva. S tem so vezane tudi gospodarske pobude, razvoj turizma, trgovine in obrtništva, pa tudi kmetijstvo, sodelovanje z jurarji in še marsikaj, kar je vezano na občinske usluge in storitve.

Simbol SSK bo torej po nekaj letih zopet na glasovnici. Kakšno vlogo lahko po Vašem mnenju odigra slovenska stranka v občini, upoštevajoč večinski volilni sistem, ki ji ni ravno naklonjen?

Slovenska skupnost kakor tudi vsi volivci moramo sprejeti večinski volilni sistem, ki ga imamo danes v naši občini. Zato je najvažnejše priporočilo ljudem, da se udeležijo volitev. Neudeležba na volitvah pomeni isto kot glas za desnico, kakor smo videli v Miljah in na Pokrajini. Večinski volilni sistem res ni naklonjen manjšinam, v naših razmerah pa SSK s smiselnimi povezavami še vedno lahko ostane v vodstvu uprave in upam, da bodo volivci to razumeli in izrazili zaupanje ljudem, ki so pripravljene žrtvovati svoj čas in energijo za pozitivno reševanje skupnih problemov.

USPEH ZBORA "JACOBUS GALLUS" NA REVII "COROVIVO"

V nedeljo, 26. oktobra, je bila v avditoriju A. Zanon v Vidmu šesta izvedba deželne zborovske revije Corovivo, ki jo prireja Zveza zborov Furlanije-Juljske krajine USCI...

Na reviji je na dveh koncertih nastopilo dvanajst zborov, med katerimi je bil tudi zbor Jacobus Gallus iz Trsta, ki deluje v okviru Glasbene matice. Zbor se je pod vodstvom Janka Bana predstavil s programom, posvečenim tržaškemu skladatelju Pavletu Merkiju ob njegovi 70-letnici. Izvedel je skladbe *Ave, gratia plena, Balada o narodu, Parce a mi Signor, Il re è nudo, Čiči nana Maričica, Ta gōra ta Škarbinina* in *Injen čeu a jti gna*.

Žirija je zbor Jacobus Gallus za njegov nastop uvrstila v skupino zborov, ki so prejeli najvišjo nagrado - diplomu odličja. Ostali zbori, ki so

prejeli to nagrado, so bili zbor Gruppo Polifonica Caprivese iz Koprivnega, G. Peresson iz Piana d'Arta, vokalna skupina Polivox iz Trsta in ženski zbor Audite Nova iz Štarancana.

Po uspehu na reviji Corovivo se zbor Jacobus Gallus sedaj pripravlja na nastop na prestižnem tekmovanju Guido d'Arezzo, ki bo 15. novembra letos v Arezzu. Proti koncu leta pa bo zbor priredil tradicionalno zborovsko božično revijo, ki je za tržaške ljubitelje zborovskega petja postalo skorajda obvezno srečanje s kakovostnim petjem.

INTERVJU / ALEŠ PETAROS

NOVOLETNO EVROPSKO SREČANJE MLADIH NA DUNAJU

MATJAŽ RUSTJA

Že dvajset let potekajo ob novem letu evropska srečanja mladih. Množica mladosti poživi v veri in turizmu leto za letom različna evropska velemesta: pred dvema letoma je bilo srečanje v Vroclavu na Poljskem, lani v Stuttgartu v Nemčiji, letos pa bo na Dunaju. Da bi kaj več izvedeli o tej zanimivi pobudi za mlade, smo povabili na pogovor Aleša Petarosa, referenta srečanja za naše zamejstvo.

Letošnje novoletno srečanje bo torej vabilo mlade na Dunaj.

Ja, tako. Letos bo srečanje potekalo od 29. decembra 1997 do 2. januarja 1998 na Dunaju. Avtobus bo odpeljal iz Dutovelj 28. decembra v večernih urah, vrnili pa se bomo prav tako v Dutovlje 3. januarja 1998. Vpisovanje je seveda odprto vsem mladim od 16. do 30. leta starosti; 16-letniki se lahko udeležijo srečanja samo v spremstvu odrasle osebe, starši mladoletnih pa morajo poleg tega podpisati posebno izjavo za prevzem odgovornosti. Cena prevoza znaša 65 DM, pristi pa je treba skromen prispevek organizatorjem na Dunaju za kritje stroškov srečanja. Ta je navadno tako skromen, da morajo doplačati bratje iz Taizeja s svojim delom. Prijave sprejemam sam do 10. novembra ali do zapolnitve mest avtobusa iz Dutovelj (Aleš Petaros, 34010 Boršt št. 162, tel. 040/228307).

Kdo prireja ta srečanja?

Srečanja prireja skupnost bratov iz Taizeja (Taizé Community) v sodelovanju s krajevnimi oblastmi in domačimi prostovoljci. Ustanovitelj skupnosti bratov iz Taizeja je Roger Schutz, švicarski protestant, ki se je pri dvajsetih letih odločil za poseben način redovnega življenja. Med drugo svetovno vojno je kupil razpadajočo hišo v vasi Taizé blizu znanega kraja Cluny. Nekaj let je živel sam in v svoji hiši skrival begunce in Jude. Kmalu so se mu pridružili prvi bratje in skupaj določili pravila: uboštvo, delo, molitev in pomoč vsem potrebnim. Od takrat je skupnost precej zrasla. Preživljajo se izključno s svojim delom in ne sprejemajo niti darov. Delujejo pa v revnih četrtih širom po svetu, posvečajo se tudi pastoralnemu delu med mladimi v t.i. razvitih državah, da se mladi ne bi izgubili v potrošništvu in tako pozabili na prave vrednote. Za mlade pripravljajo tedne du-

hovnosti skozi celo leto v Taizéju v Franciji. Uspeh srečanj vidim v pristnosti bratov, v smislu, da živijo tisto, kar pričajo z besedo. Poleg tega pa so zelo neposredni in se znajo približati svojim poslušalcem.

Kako bi označil dan na novoletnem srečanju?

Tipičnemu dnevu srečanja dajejo ritem molitve. Jutranja po župnijah, kjer so romarji nameščeni (večinoma po družinah), opoldanska in večerna molitev pa je skupna v velikih dvoranah sejemskega razstavišča ali pod velikimi šotori. Dopoldne je še dodaten program po župnijah, popoldne so na programu predavanja, mnogi romarji pa si v tem času radi ogledujejo mesto. Veči-

noma se vsi romarji zberemo pri večernih molitvah, ki so tudi višek dneva.

Kaj pa turistični pobodi po mestu?

Poleg duhovne razsežnosti imajo novoletna srečanja tudi drugo: turizem; so torej v pravem pomenu besede romanja. Poceni bivanja v znamenitih evropskih mestih ne gre podcenjevati, rad bi pa poudaril enkratnost skupnosti in seveda utrjevanje starih prijateljstev pa spletnje novih vezi, ki ne propadejo.

Hvala za pogovor.

RAZPIS ŠTIPENDIJE IZ FLAJBANOVEGA SKLADA

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje svoje enajsto študijsko stipendijo iz sklada Mihael Flajban. Štipendija bo znašala 3.000.000 lir za prvi letnik in 2.500.000 lir za vsako nadaljnje leto redne študijske dobe, v kolikor bo dobitnik zadostil pogojem pravilnika. Štipendija je namenjena slovenskim zamejskim visokošolcem, ki se bodo vpisali na univerzo v akademskem letu 1997-98.

Podrobnejša pojasnila dobite na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ulica Mazzini 46/1, tel. 631203, ob četrtkih od 16. do 18. ure. Rok zapade 30. novembra 1997.

OBVESTILA

NOVOLETNO TAIZÉJSKO evropsko srečanje mladih bo letos od 29. decembra 1997 do 2. januarja 1998 na Dunaju. Informacije in vpisovanja do 10. novembra pri Alešu Petarosu, Boršt 162, 34010 Trst, tel. 040/228307.

SLOVENSKI VISOKOŠOLSKI sklad *Sergij Tončič* v Trstu obnavlja letno nagrado *Dr. Franje Tončič*. Zainteresirani naj dostavijo izvod svoje študije do 31. oktobra 1997 Narodni in študijski knjižnici v Trstu, ulica sv. Frančiška 20/1. Prejeta dela bo ocenjevala komisija, ki jo bo imenoval upravni odbor Sklada, nakar bo februarja prihodnjega leta sledila nagraditev.

MLADINSKI ODBOR Slovenske prosvete nudi informacije o socialni akademiji, dvoletnem študijskem tečaju, ki jo organizirajo Slovenski katoliški izobraženci (SKI) s pomočjo Instituta za filozofijo in družbeno etiko pri Teološki fakulteti v Ljubljani in njenem oddelku v Mariboru, ki je namenjen katoliškim laikom, ki bi se radi učinkovito udeleževali v javnem življenju. Informacije: ul. Donizetti 3, Trst, tel. št. 040/370846 - od 9. do 17. ure.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek, 3. novembra, na redni društveni večer, na katerem bo predaval prof. dr. Jože Velikonja iz ZDA na temo *Domovinstvo, zamejstvo, zdomstvo*. Predavanje bo v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici št. 3 s pričetkom ob 20.30.

URA MOLITVE za duhovne poklice, mladino in družine bo v četrtek, 6. novembra, ob 16.30 v barkovljanski cerkvi. Vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljev.

SLOVENSKI KULTURNI klub vabi v soboto, 8. novembra, na VESELO MARTINOVANJE, ki bo v župnijski dvoranici na Proseku (ob cerkvi). Na sporedu bo družabno srečanje z igrami, glasbo, kuhanjem klobas itd. Začetek ob 18.30. Vabljeni vsi mladi!

ŠKOFIJSKI PASTORALNI svet tržaške škofije se bo sestel v petek, 14. novembra, ob 19. uri v semenišču s sledečim dnevnim redom: 1. premišljevanje, 2. bistvo, namen in delovanje sveta, 3. popravek k volilnemu pravilniku, 4. kolektor novih volitev.

DAROVI

IZ ZAPUŠČINE Viktorije Lavrenčič vd. Krapež: za Marijin dom pri Sv. Ivanu 500.000; za cerkveni pevski zbor 250.000; za novo župnišče pri Sv. Ivanu 250.000; za semenišče v Vipavi 500.000; za Sveto goro 500.000.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: Pini Kocjančič v spomin na Viktorijo Lavrenčič vd. Krapež 20.000.

ZA KARITAS v Ajdovščini: M.G. 30.000.

OTMAR ČRNILOGAR V NABREŽINI

Neutrudni nabrežinski župnik Breclj je na oktobrsko konferenco povabil prof. Otmarja Črnilogarja, prevajalca Sv. pisma, da predava o vlogi Sv. pisma v človekovem življenju od sv. Hieronima do zadnjega slovenskega prevoda.

Lepo število (končno!) poslušalcev se je zbralo na zelo zanimivem predavanju, ki ga je z vipavsko neposrednostjo imel eden prevajalcev Sv. pisma. Prof. Črnilogar, ki ga bralci našega lista že poznajo, se je najdlje zadržal pri sv. Hieronimu, njegovem razburkanem življenju, neiz-

mernem veselju do študija ter neizprosno boju proti takratni ne ravno najbolj moralni držbi tudi visokih cerkvenih dostojanstvenikov. Njegov prevod Sv. pisma, imenovan *Vulgata*, je Cerkev sprejela kot uradni tekst in je ostal v veljavi do drugega vatikanskega koncila v šestdesetih letih.

bič, absolventka Akademije za glasbo v Ljubljani. Prihodnja koncerta iz niza glasbenih srečanj mladih bosta 23. novembra in 14. decembra.

GLASBENO SREČANJE MLADIH V ROJANU

V nedeljo, 19. oktobra, je bilo v rojanskem Marijinem domu prvo jesensko glasbeno srečanje mladih v Rojanu, ki sta ga priredili slovenska župnijska skupnost in Slovenska glasbena šola - Koncertna pobuda Rojan. Večer so oblikovali harmonikar Adam Selj, pevki Tinkara Kovač in Martina Feri, violinistka Raffaella Petronio in kitarist Pavel Bembi ter gost večera, pianistka Mojca Bar-

Pevka Tinkara Kovač (levo) in kitarist Pavel Bembi (Foto Kroma)

BANCAGRICOLA
KMEČKA BANKA

GRUPPO CAER

uredili smo...
...nov sedež
v ulici Milano 25 v Trstu

K
M
E
Č
K
A
B
A
N
K
A

uredili smo...
...nov sedež
v ulici Milano 25 v Trstu

BANCAGRICOLA
KMEČKA BANKA

GRUPPO CAER

USPEŠEN ZAČETEK NOVE SEZONE KD SABOTIN

Letošnja sezona Kulturnega društva Sabotin se je uspešno začela v soboto, 25. oktobra. V zanimiv večer nas je vpeljala slovenska pesem domačega moškega zbora pod vodstvom Nadje Kovic.

Nato je prevzel besedo Matjaž Pintar, ki je predaval in prikazal dokumentarni film na temo *Stare obrti*. V filmu nam je mladi avtor prikazal vrsto nekdanjih kmečkih poklicev in obrti, ki so dandanes žal šle v pozabo ali pa jih je zamenjal stroj, ki je človeku prihranil veliko truda. Kljub temu pa imamo v naši okolici nekatere praznike, ki odkrivajo te stare poklice in jih vrednotijo; tako je npr. praznik košnje na Banjščicah in v Gabrjah, kmečki sejem na Kojskem, praznik češenj na Dobrovem, kjer praznujejo tudi razna kmečka opravila.

Sledila je otvoritev razstave *Svet v miniaturi, veliko veselje in zadoščenje*. Razstavljalec g. Pino Rivolt je skromni 74-letni mož (*na sliki, na sredini*), ki je veselje do miniaturnih izdelkov gojil le kot "korniček" v prostem času. Z veliko dobre volje in potrplje-

njem izdeluje predmete v glavnem iz lesa, ki prikazujejo staro kmečko orodje in pripomočke. Razstava je res vredna obiska. KD Sabotin daje možnost za ogled razstave še v nedeljo, 16. novembra.

V nedeljo, 26. oktobra, se je lepa množica ljudi (več kot 300) odzvala vabilu društva in se odpravila na 8. Jesenski pohod na Sabotin. Krasno jesensko jutro je sprejelo obiskovalce, ki so med rdečim rojem in bori lahko občudovali razgled, ki je segal tja do Jadranskega morja. Ob 10.30 je bila sv. maša pri razvalinah cerkve sv. Valentina. Daroval jo je domači župnik g. Vojko Makuc, sodeloval je tudi domači pevski zbor. Nato so se obiskovalci po želji lahko vzpeli še višje po grebenu Sabotina, kjer je krasen razgled na bližnjo Sv. goro, v nižini pa na Sočo. Za kosilo so seveda poskrbele pridne domačinke.

Organizatorji so bili res zadovoljni, saj se iz leta v leto število obiskovalcev večja, kar priča, da je trud, ki ga društvo vlaga v vsako pobudo, s takim odzivom tudi poplačan.

NK

SESTAL SE JE ODBOR SSŠ

Odbor Sindikata slovenske šole - tajništvo Gorica se je na svoji seji poklonil spominu pred mesecem minulega senatorja Darka Bratine, ki je na šolskem področju mnogo napravil za razvoj in rast slovenskega šolstva v Italiji. Sindikat je v njem imel neposrednega sogovornika in neutrudnega iskalca rešitev, človeka, ki se je zavedal pomena "vlaganja v možgane", da rabimo Darkove besede.

Nato se je na sindikalni seji razpravljalo o pripravah na slovesnost v Šolskem centru ob vselitvi Slovenske sekcije ITI v center, ki sedaj združuje vse višje slovenske zavode. Razna dovoljenja za usposobljenost prostorov se počasi urejujejo, laboratorji so v glavnem opremljeni. Za čimprejšnjo dobavo nove manjkajoče opreme se bodo nekateri odborniki sestali z odgovornimi oblastmi.

Didaktična ravnateljica Nataša Paulin je poročala odbornikom o sestanku šolskih predstavnikov s slovenskim konzulom v Trstu, kateremu so orisali šolsko problematiko. O pozornosti Slovenije do slovenske manjšine v Italiji je govoril sindikalni sodelavec iz Nove Gorice Danilo Štekar.

Odbornik SSŠ Enco Pavletič, ki je med drugim član deželne šolske komisije, je opozoril prisotne na projekt, ki je bil objavljen v uradnem listu v mesecu septembru, o številu razredov na slovenskih šolah v prihodnjih letih. Število razredov ostaja sicer nespremenjeno, vendar so nujni določeni popravki, da bi v prihodnjem šolskem letu ne prišlo do ponovnega krčenja stolic. Popravke bo odbor posredoval predstavnicam slovenskih šol v vsrednjem šolskem svetu Silvani Hvalič, s katero odbor redno in plodno sodeluje.

Odborniki so se nato razgovarjali o možnih kandidatih za deželno šolsko komisijo, kateri se izteka mandat; njeni dosedanj člani so Sonja Klanjšček, Enco Pavletič in Nataša Paulin.

Tradicionalna sindikalna večerja oziroma družbanost bo v petek, 28. novembra 1997, v Sovodnjah Pri Francestu.

Predsednica SSŠ Sonja Klanjšček je na koncu seje opozorila odbornike, naj v članstvo v Sindikat nove člane, v kolikor sta moč in nadaljnje pravno priznanje Sindikata odvisna tudi od števila vpisanih.

(15)

V MESECU, POSVEČENEM MISIJONOM

UPANJA POLNA PESEM MLADIH IZ ZAMBIJE

V Gorici smo se v ponedeljek, 20. oktobra, na najlepši način spomnili na misijonska prizadevanja vseh svetovnih in še posebno slovenskih misijonarjev, ko smo se lahko v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž zvečer udeležili koncerta skupine mladih, poimenovane Abana Ba Stella; v naše kraje po Sloveniji in Italiji jih je privedel misijonar štajerskega rodu, goreč minorit Miha Drevenšek.

"Še nikdar nismo peli v tako lepi dvorani," je takoj na začetku ugotovil misijonar z zeleno čepico in barvno majico s kratkimi rokavi. In že je bilo pred nami osem mladih iz njegove misijonske postaje sv. Jožefa v Zambiji; tam študirajo skupno z drugimi 650 mladimi v šoli, ki jo je p. Miha sezidal skupno s 300 ljudmi z denarnimi prispevki, ki so jih dali slovenski dobrotniki. To je edina šola na področju, ki je veliko kakor Slovenija. Rittem bobnov, ples, mimika, žive barve, tipično večglasno vedro etno-petje: to so prinesli na oder pet deklet, dva fanta in enajstleten fantič, ki so

FOTO BUMBACA

učinkovito podali še najprej sporočilo veselja in upanja. Nič več, nič manj; a bilo je najlepše, kar so nam lahko darovali. Med eno pesmijo in drugo je misijonar (za prevajanje v italijanščino in živahno povezovanje je skrbela Marinka Černic) v preprostih podobah orisal življenje v Zambiji, njegove ritme in navade. Besedila pesmi so bila v svoji preprostosti čista in lepa, v prvem delu nabožna, v drugem ljudska. Videli smo, kako afriško deklet "melje" koruzna zrna, zvedeli, kako se mladi igrajo z igračami, ki si jih sami naredijo. Pa tudi kar številni

ljudje v dvorani (v prvi vrsti je sedel nadškof Bommarco) so se razživali, ko je deklet pri mikrofону naučilo vse prisotne preprosto pesmico, deček pa, ki je s svojim nasmejanim izrazom in gibčno mimiko vzbujal veliko simpatije, je potegnil na oder plavalaso deklico, da bi z njim zaplesala.

Za pozdrav so mladi zambijski gostje na koncu zapeli še slovensko *Dva novčiča* in italijansko *Laudato sii*, nakar so skupno izrekli nasmejan "lepa huala!" Misijonar Miha in mladi prijatelji, hvala vam!

DD

OBISK SKAVTOV IZ SLOVENIJE

SREČANJE SLOVENSkih VODITELJEV ROVERJEV IN POPOTNIC

Konec minulega tedna je Goriško obiskalo kakih 40 slovenskih voditeljev roverjev in popotnic iz matične države. Tu so imeli tudi eno izmed svojih rednih letnih srečanj. Prispeli so že v petek zvečer z raznih koncev Slovenije, od daljne Štajerske do nam bližje Primorske. Prvi večer je bil posvečen spoznavanju zamejske stvarnosti, ki je sicer zelo neformalno potekalo ob prostem razgovoru v naših družinah. V soboto zjutraj so se ukvarjali predvsem z medijsko problematiko, popoldne pa so prisluhnili lvu Jevnikarju, ki je spregovoril o slovenski manjšini v Italiji in njenem življenju. Srečanje je nedvomno postavilo v ospredje tudi narodnostno problematiko, s katero se bodo letos voditelji roverjev in popotnic vse Slovenije od blizu soočili. Drugi del popoldneva je bil posvečen poglobljanju slovenskih skavtskih korenin. Zato so se

srečali z goriškimi skavtskimi voditelji. Ne gre namreč pozabiti, da so bili predvsem slovenski goriški skavti v tesnem stiku z nastajajočim slovenskim skavtizmom in da so skupaj s tržaškimi skavti veliko pripomogli k nastanku skavtskega gibanja v Sloveniji. Za slovenske voditelje, predvsem mlajše, je bila to torej priložnost odkrivanja korenin, predvsem pa spoznavanja lastne skavtske identitete, ki se je izoblikovala v stiku s širšim slovenskim prostorom in presegla slovenske državne meje. Program se je nadaljeval zvečer, ko so se udeleženci pogovarjali o težavah, s katerimi se srečujejo pri voditeljskem delu. Sledilo je enourni bdenje v cerkvi sv. Ivana. Nedelja prav gotovo ni bila dan počitka, saj so izkoristili vsak trenutek, da bi svojo izkušnjo še bolj poglobili pred neizogibnim popoldanskim razhodom.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

POKLON VOJNIM ŽRTVAM

V Gonarsu. MePZ Podgora in Jan Leopoli

Nekaj dni pred praznikom Vseh svetih se je Zveza slovenske katoliške prosvete v nedeljo, 26. oktobra, poklonila vojnim žrtvam s svečanostjo v Gonarsu. Pred grobnico, kjer počivajo žrtve tamkajšnjega italijanskega taborišča, so podgorski pevci zapeli nekaj priložnostnih pesmi (*na sliki*), Jan Leopoli pa je prebral poezije Francea Balantiča, ki je tudi sam okusil grozote tega taborišča.

Zveza slovenske katoliške prosvete se je z obiskom pokopališča v Štarancanu nato spomnila tudi na profesorja Mirka Fileja, ki je umrl pred 35 leti. Letos poleti so njegove posmrtno ostanke prenesli z goriškega pokopališča v Štarancan, kjer ima družina svojo grobnico. Ob grobu mu je nekaj njegovih skladb zapel podgorski zbor pod vodstvom Mirka Špacapana, člani zveze pa so na grob položili šopek cvetja.

NEZADOVOLJSTVO NAD SODELOVANJEM OB MEJI

Novo Gorico so minulo soboto obiskali nekateri bivši župani občin iz dežele Furlanije-Juljske krajine pod vodstvom dr. Antonia Scarana, bivšega dolgoletnega goriškega župana. V pogovoru s predstavnikami Mestne občine Nova Gorica so obravnavali sodelovanje na obmejnem območju med Slovenijo in Italijo, ki so ga v preteklosti v marsičem utemeljevali in izvajali prav nekdanji župani. S sedanjim sodelovanjem pa niso zadovoljni, češ da se večina zadev, ki so jih zasnovali v preteklosti in se nanašajo na sodelovanje ob meji med sosednjima državama, obravnava negativno. V delegaciji je bilo 22 bivših županov iz sosednjega obmejnega prostora v Italiji, sprejel pa jih je novogoriški župan Črtomir Špacapan.

IK

V FEIGLOVI KNJIŽNICI

POZDRAVLJENE, OTROŠKE URICE!

Čeprav je v ponedeljek, 27. t.m., brila burja, se je mali cici-bančki niso ustrašili. Veselih lic so se odpravili z mamicami, očki, nonicami v Feiglovo knjižnico na prvo otroško, pravljíčno urico. Kot ponavadi jih je sprejela prijazna knjižničarka Luisa Gergolet, učiteljica Barbara Rustja pa jim je doživeto brala in pripovedovala pravljico o dogodivščinah želve Elve, ki ni mogla izgovorjati nekaterih črk. Njene dobre prijateljke, raka, školjko, delfina Bina, je na velike pole papirja narisala v živih barvah učiteljica Aleksandra Maraž. Pa tudi otroci so pobarvali vsak svojo želvirico in jo obesili na trakec. Medtem ko so poslušali zgodbi, je otroke (največ je bilo malčkov iz vrtca in prvih razredov osnovne šole) ujela v snemalno kamero TV Primorka.

Naslednja pravljica bo v novembru, 10. novembra pa pričakuje spretno otroške ročice Breda Bertalanič, ki bo tudi letos vodila delavnico.

Otroci, radi zahajajte v knjižnico; prijetno vam bo v veselju družbi odkrivati vedno nove pravljíčne junake in uriti prste v izdelovanju zanimivih predmetov!

IK

10

ČETRTEK
30. OKTOBRA
1997

POGREB POKOJNEGA DR. FRANCA FELCA

KAZIMIR HUMAR

V petek, 24. oktobra, smo pokopali dr. Franca Felca. Pogrebna maša je bila v stolnici ob 11. uri. Somaševanje je vodil g. nadškof p. A.V. Bommarco ob udeležbi nad 50 somaševalcev iz obeh naših škofij. Pred mašo je o pokojniku spregovoril msgr. Oskar Simčič. V italijanščini je kratko orisal življenjsko pot pok. Felca, nato pa je v slovenščini v daljšem govoru orisal težave, ki jih je pokojni moral prenesti v svojem duhovniškem poklicu. Ni mu bilo lahko, a vztrajal je in opravljal svoje duhovniško poslanstvo med slovenskimi verniki v goriški nadškofiji, med italijanskimi v Ogleju, med nemškimi na Dunaju. Najdaljšo dobo svojega duhovniškega poslanstva je pa posvetil slovenskim izseljencem v Nemčiji, a tudi v Franciji in mimogrede v Angliji. Ni mu bilo lahko obiskovati naše ljudi, raztresene po Nemčiji, in jim nuditi dušno oskrbo. Navadil se je na samotarsko življenje v skrbi za vse svoje življenjske potrebe.

Verjetno je imel največ zadoščenja, ko je zapustil izseljenstvo in sprejel skrb za župnijo v Zgoniku leta 1985. Sicer je tudi Zgonik težka župnija, toda sprejeli so ga z veseljem, kot je ob slovesu po pogrebni maši dejal njegov nekdanji župljan Joško Gruden. "Veseli smo bili", je rekel, "ker smo po dolgem času zopet dobili svojega stalnega dušnega pastirja." Toda leta tečejo in g. Felc je zaprosil za upokožitev; ustavil se je v Go-

rici. Tu je ob nedeljah rad somaševal pri prvi jutranji maši za Slovence v stolnici ob 7. uri. Nazadnje je našel svoje mesto v duhovniškem domu v bogoslovnem semenišču. Njegova duhovniška služba se je začela z mašniškim posvečenjem leta 1940 ter se zaključila ob pogrebni maši v naši stolnici.

Med mašo je po evangeliju spregovoril nadškof in se zahvalil pokojnemu Francu za njegovo duhovniško skrb za duše. Mašni kanon je bil v latinščini. Na koru je pel mešani zbor, na orglah je pa igrala prof. Lojzka Bratuž. Verniki so prišli številni iz krajev, kjer je služboval, in iz Gorice. Po končanih obredih v cerkvi so pokojnega prepeljali na goriško pokopališče in ga položili v poseben grob, kjer čaka večnega vstajenja.

DRAMSKI ODSEK PD ŠTANDREŽ PRVIČ V KC LOJZE BRATUŽ

IVA KORŠIČ

FOTO BUMBACA

Pred nekaj dnevi je poteklo eno leto od slovesne blagoslovitve in odprtja prenovljenega bivšega Katoliškega doma, v katerem so štandreški igralci večkrat razveselili goriške gledalce. V nedeljo, 26. t.m., pa so člani dramskega odseka PD Štandrež prvič nastopili na obširnem odru velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž. Priznati moramo, da se igralci niso prav nič zbegali na velikem odrskem prostoru (čeprav so bolj vajeni majhnih odrov) in sproščeno obvladali prizorišče. Številnim gledalcem so ponudili dve uri priske zabave s komedijo sodobnega avtorja Marcela Francka *Sreča na kredit* v režiji Emila Aberška. Preprosta vsebina smeši pretirano nakupovanje vsakovrstnih kuhinjskih strojev na obroke, ki pogojujejo življenje Gabrijele Golob, in seveda novoporočencev Katerine in Jeroma. Majda Zavavlav jes svojim prepričljivim nastopom, s poudarjeno, a čisto naravno mimiko in kretnjami izzvala sproščujoč smeh, ki je zaobjel tudi druge komične

trenutke, v katere so bili vpleteni vsi ostali igralci: Anita Lutman, Marko Tabaj, Daniela Pujja, Marko Brajnik in Marjan Breščak. Celotno dogajanje in dovptipi so dobro stekli, čeprav so igralci povedali, da so po poletnem premoru prvič stopili pred publiko. Sicer so igro odigrali že osmič (premiera je bila v marcu). V kakih bolj kritičnih točkah se je tu pa tam morda slišal pritažen glas šepetanke Marinke Leban, ki je kot zmeraj budno spremljala izvajanje za kulisami. Tu je stal tudi Božidar Tabaj kot vodja predstave. Čeprav je zelo dobro opravil to skrito nalogo, že nestrpnost čakamo, kdaj ga bo-mo spet videli tostran zaves. Ta želja se nam bo kmalu uresničila. V nedeljo, 9. novembra, bomo imeli namreč priložnost preživeti dobro uro ali celo kaj več v družbi priljubljene igralske dvojice B. Tabaja - M. Zavavlav. V župnijski dvorani A. Gregorčič v Štandrežu bosta ponovno predstavila dve ali tri uspešne enodejanke. Ljubitelji gledaliških užitkov, ne zamudite tega popoldneva!

ZLATA KLEPSIDRA ZDRUŽENJA DAROVALCEV ORGANOV (ADO) V DEŽELI F-JK

KARLO MUČIČ

Prostovoljno združenje ADO (Associazione Donatori Organi), ki ima v naši deželi več kot 55.000 članov in skoraj 130 krajevskih sekcij, je v soboto, 18. oktobra, pripravilo na goriškem gradu tradicionalno slovesnost *Zlata klepsidra*. Zaslužnim osebnostim, ki so se izkazale na področju transplantacije in delajo v korist tistim, ki čakajo na presaditev, je podelilo simbolično priznanje *Zlata klepsidra*.

Pobuda, ki poteka vsako leto v drugi pokrajini, je letos prinesla priznanje prof. Raimundu Margreiterju, vodji klinike za kirurgijo in transplantacijo v Innsbrucku, kjer opravljajo presaditve organov od l. 1974. Tja se zatekajo v velikem številu predvsem naši sodržavljanji, ki ne dobijo v Italiji nadomestnega organa. Ti "emigranti zdravja" sestavljajo npr. v Innsbrucku 43% od dosedanjih 1600 presajenih za ledvice in 30% tistih 310, ki so jim bila presajena jetra.

Drugi nagajenec je bil prof. Luigi Rainero Fossati, direktor središča za presaditev jeter Poliklinike iz Milana, ki je bil v Italiji med začetniki, ki se ukvarjajo s presaditvijo jeter,

saj je v letih 1967-68 opravil 60 poskusov presajanja prašičjih jeter. Pridobil je dragocene izkušnje, ki jih je poglobil v Pittsburgu, kjer je 1993 prisostvoval xenopresaditvi jeter med človekom in pavijanom (it. babuino). Profesor je na goriškem gradu posredoval zanimive podatke: v njihovem središču so presadili že 354 jeter, od katerih 96 na otrocih, starih med 17 meseci in 15 leti. Poudaril je tudi, da je zakonodaja v Italiji zelo ozkogledna in možnosti presajanja za nadomestitev okvarjenih organov težavnejša v primerjavi z drugimi državami Evrope. Tako ne obstaja praksa, da, kdor molči, potrdi, t.j.: če se človek ne izreče v času življenja, da je proti darovanju, to pomeni avtomatsko, da je za darovanje svojih organov. V Italiji obstaja samo možnost, da se ljudje v življenju sami odločijo in dovolijo, da po smrti lahko uporabijo dele njihovega telesa za preživetje oz. povrnitev zdravja sočloveku. Če pa se za to sorodniki ne strinjajo, želja odpade.

Nagrajen je bil tudi primarij nefrologije bolnišnice iz Palmanove za pomoč, ki jo je dal združenju ob uresničevanju podbude solidarnosti v korist

trpečih. Posebno priznanje je dobilo osebje nefrologije in hemodialize iz videmske bolnišnice, ki dela v sklopu priznane deželne strukture, kjer so izpeljali že nad 150 presaditev različnih organov (predvsem src). To uspešnost, občutljivost in delavnost dežele na tem področju je poudaril odbornik Cristiano Degano, ki je prinesel pozdrave deželnega sveta. Furlanija-Juljska krajina je na poseben način občutljiva za to humanitarno pobudo, saj je v Italiji na prvem mestu glede darovanja z več kot 22 darovanimi organi na milijon prebivalcev, čeprav ima v primerjavi z drugimi deželami manj infrastruktur in osebja za odvoz, žal, vedno več manjkajočih organov.

ETICA97: IZZIV NEPROFITNIH ORGANIZACIJ

V Gorici se je minulo nedeljo na gospodarskem sejmišču končal nevsakdanji sejem z naslovom *Etica 97*. Šlo je za sejem prostovoljnih organizacij in nasploh vseh združenj, katerih temeljno gibalno je solidarnost z vsemi, ki so v naši družbi potisnjeni na rob, pa naj gre za ljudi, ki imajo težave z alkoholom, drogo, brezposelnostjo, revščino, duševnimi motnjami, pa tudi za ostarele in od vseh zapuščenih ljudi. V Gorici se je v štirih dneh zvrstilo veliko predavateljev in predstavnikov dobredelnih organizacij iz Italije in Srednje Evrope. Zaradi izredno važne tematike se bomo k sejmju *Etika 97* v Novem glasju še vrnili.

ZAHVALA

Ker je odšel k večnemu Očetu najin brat
FRANC FELC

se zahvaljujemo g. nadškofu A.V. Bommarcu za pogrebno mašo, msgr. Oskarju Simčiču za spominske besede, vsem sobratom somaševalcem, pevskega zboru in vsem udeležencem pogrebne slovesa.

Sestri Tončka in Marija ter svakinja Vinka

Gorica, 28. oktobra 1997

DAROVI

ZA IAČNE otroke v misijonu p. Kosa: N.N. s Peči 200.000 lir.

ZA CERKVENI pevski zbor: obporoki Tabaj-Lutman, svojci 200.000 lir.

ZA NAGROBNI kamen msgr. Jožefu Žoržu: Cvetka 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Albin Covi v spomin na ženo Lavreto 50.000 lir; N.N. 20.000; druž. Pahor, Peč 1, in Zora Cotič po namenu 200.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: N.N.: 200.000; Boris in Elena ob krstu hčerkice Deborah 50.000; Suzi v spomin na staro mamo Olgo Ožbot 35.000 lir; N.N. 20.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: Jožica Černic, Sovodnje 35.000 lir; Sonja in Mario ob zlati poroki 100.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: N.N. 1.000.000; Mila Pahor 200.000; Ema Bagon 100.000 lir.

ZA CERKEV v Dolu: družina Marušič - TS 200.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. iz Rupe 150.000; F.Ž. 50.000; S.Ž. 30.000 lir.

ZA NEPOSREDNO in avtonomno pomoč italijanskim potrepcem: N.N. 300.000 lir.

ZA CERKEV sv. Ivana v Gorici: v spomin na Darkota daruje družina Bratina 500.000 lir.

ZA MISIJONARJA Pedra Opeko: N.N. 100.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje: v spomin na pok. g. Felca daruje Anica Vicchi 115.000; družbenica 1.000.000 lir.

ZA MISIJONARJA Ivana Bajca: njegova znanca 300.000 lir.

ZA DVA bogoslovca v Argentini odn. na Japonskem: N.N. 1.000.000 lir.

OBVESTILA

ŠKOFIJSKA Karitas je dala na razpolago naslednje tekoče račune za pomoč prizadetemu prebivalstvu v Umbriji in Markah: poštni tekoči račun št. 10289494, bančni tekoči račun pri Cassa di Risparmio v Gorici

OB 100-LETNICI ROJSTVA PESNIKA MILANA BEKARJA

V tem jesenskem času, ki zbujava vseh bolj občuteno povezanost s pokojnimi, je skupina nekdanjih licejcev poskrbela, da se s hvaležnostjo oddolži spominu profesorja in pesnika Milana Bekarja ob 100-letnici njegovega rojstva. Poleg že napovedane maše v Zavodu sv. Družine je bil za sredo, 29. t.m., dogovorjen o-

št. 6817/9 in pri Cassa Rurale e Artigiana di Lucinico, Farra e Capriva št. 2491/9.

SLOVENSKO PLANINSKO društvo Gorica bo od 2. do 6. januarja priredilo zimovanje, primerno za družine z otroki, v Podkloštru (Arnoldstein) ter tečaj smučanja. Polpenzion po zelo ugodnih pogojih. Inf. in prijave pri Loredani tel. 21417, čimprej zaradi rezervacije prostorov.

PLANINSKO DRUŠTVO prireja 16. novembra tradicionalno družabnost - martinovanje v hotelu Planika v Ajdovščini. Ob zadostnem številu prijav bo tudi avtobusni prevoz. Oglede kulturnih in drugih zanimivosti gornje Vipavske doline. Prijave na sedežu društva (u. Malta 2 - tel. 33029) ob sredah od 11. do 12. ure in četrtdkih od 19. do 20. ure.

NOVOLETNO TAIZEJSKO evropsko srečanje mladih bo letos od 29.12.1997 do 2.1.1998 na Dunaju. Informacije in vpisovanje do 10. novembra pri Alešu Petarosu, Boršt 162, 34010 Trst, tel. 040/228307.

SPDG VABI v četrtek, 6. novembra, ob 20.30 na prvi planinski večer v novi sezoni. Predvajanje diapozitivov (tudi z enotedenskega planinskega pohoda v Tatrah) o dejavnosti v letu 1997, pogovor, družabnost. Vabljeni. Srečanje bo v čitalnici knjižnice Damir Feigel v Križni ulici 3.

ŠIRŠI ODBOR Zveze slovenske katoliške prosvete se bo sestal v četrtek, 6. novembra 1997, ob 20.30 na sedežu v Gorici.

PROSVETNO DRUŠTVO Štandrež se bo poklonilo vojnim žrtvam 1. novembra ob 9. uri pred spominskim obeležjem na glavnem trgu v Štandrežu in ob 9.30 na domačem pokopališču.

ČESTITKA

Ob 25-letnici poroke Anamarije in Franka Tuniza želi MPZ Vrh sv. Mihaela slavljencema še mnoga zdrava in vesela leta v skupnem življenju.

Čestitkam se pridružujeta tudi uredništvo in uprava našega časnika.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

prireja

VESEL VEČER OB ZAHVALNI NEDELJI

Nastopajo člani štandreške dramske skupine s tremi veseloigrami:

Človek brez smeha

Ropar s činom

Čudna bolezen

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič, nedelja, 9. novembra 1997, ob 17. uri.

ŠZ
Zlatarna
ŠULIGOJ

1897-1997

Posebne ugodnosti
ob
100-letnici

Ul. Carducci 49 - GORICA

POGOVOR / ŽIVA GRUDEN

PARIFIKACIJA: PRIZNANJE DELU IN POLITIČNI KORAK

ERIKA JAZBAR

Z novim šolskim letom je zaživel tudi dvojezični šolski center v Špetru. Po poletnem premoru je 78 osnovnošolčkov in 51 malčkov stopilo v novo leto, ki je letos posebno pomembno, saj beneški otroci obiskujejo tokrat sicer zasebno, toda parificirano strukturo (vrtec in osnovno šolo), ki je edina te vrste v videmski pokrajini. O novem stanju in perspektivah smo se pogovorili z ravnateljico gospo Živo Gruden.

Ravnateljica Živa Gruden je tretja z leve

Kaj pomeni začeti novo šolsko leto v dvojezičnem centru, ki so ga italijanske šolske oblasti končno priznale? Kateri problemi so se v bistvu rešili?

Zadovoljstvo nad novim statusom je veliko, saj se zavedamo, da je parifikacija pomembno priznanje našemu delu ter prvi politični korak na poti priznanja pravice do slovenskega izobraževanja v videmski pokrajini. Z njim je vlada pokazala pripravljenost za reševanje odprtih problemov naše skupnosti v okviru obstoječih norm in v pričakovanju na ustrežnejše zakonske rešitve. Gre pa tudi pripomniti, da parifikacija nikakor ne pomeni podražavljenja in da ostaja naša šola zasebna, da torej glavnina problemov, ki so nas mučili doslej, ostaja. Novi status prinaša veljavnost naših spričeval, odpadla bo torej obveza polaganja izpitov na državni šoli, petošolci bodo zaključni izpit osnovne šole opravili na svoji šoli, s svojimi učitelji in v sodelovanju z zunanji komisariji. Šola bo tudi dobila od ministrstva letni finančni prispevek, katerega višina pa nikakor ni taka, da bi pomnila rešitev naših finančnih problemov. Še vnaprej bomo torej odvisni od deželne prispevka in od prispevka krovnih organizacij slovenske manjšine oziroma Urada za Slovence v zamejstvu pri slovenski vladi.

Kaj se je konkretno spremenilo v delovanju šolske strukture za učno osebje in učence?

Struktura naše šole je v bistvu ostala ista kot doslej in naš trdni namen je, da jo tako tudi ohranimo. Novi status prinaša dodatne birokratske obveznosti, marsikaj pa ostaja tudi glede tega nejasno in bodo potrebna sprotna razčiščenja. Parifikacijska listina namreč vsebuje - na našo zahtevo - določilo o dveh učnih jezikih, slovenskem in italijanskem, obenem pa zahteva po izvajanju programov državnih šol, ki je pri takih konvencijah

običajna. Posebej je bila na zahtevo ministrstva vključena določba o 40 tedenskih urah didaktične dejavnosti in o sprejemanju vseh proslincev in ne le tistih iz slovenskih družin. Te določbe nas ne skrbijo, skrbi pa nas vse tisto, kar v konvenciji ni posebej omenjeno in kar zadeva specifično naše šole; npr. vprašanje spričeval: očitno bo potrebno uporabiti ministrske obrazce, ne vemo pa, če se bomo lahko poslužili tistih, ki so predvideni za šole s slovenskim učnim jezikom in ki nam gotovo bolj ustrezajo kot tisti za italijanske šole (na slednjih bi konec koncev niti ne imeli prostora za slovenščino kot predmet).

Prav tako je vprašanje uradnega jezika; doslej smo bili v vseh naših aktih, predvsem tistih za notranjo uporabo, glede jezika precej prožni, zdaj se postavlja vprašanje kontrole nad njim, s tem v zvezi pa tudi pristojnosti. Videmsko šolsko skrbništvo, ki je za to neposredno pristojno, ne razpolaga s funkcijami, ki obvladajo slovenščino, poseganje na Tržaško in Goriško pa z vidika državne uprave ni ravno enostavno. Ne nazadnje gre potem še za možnost izkoriščanja učbenikov, ki so predvideni za slovenske šole, za možnosti obiskovanja izpopolnjevalnih tečajev za slovenske šolnike in tako naprej. Vse te zadeve bo treba v tem šolskem letu načeti in jih rešiti.

Kako poteka pouk oz. katere so specifične značilnosti šolstva v Beneški Sloveniji, ki je - z razliko od Trsta in Gorice - dvojezično?

Predvsem gre za to, da poteka pri nas pouk vseh predmetov v obeh jezikih. To ne pomeni, da učitelj prehaja v razredu od enega jezika k drugemu; vsak učitelj dela samo v enem jeziku, pouk pa poteka izmenično zjutraj v slovenščini in popoldan v italijanščini ali obratno. Na ta način imajo učenci jasna oporišča za izbiro jezika, obenem pa se privajajo tudi na prenašanje znanja iz enega jezika v drugega. Za naše razmere je ta model zdaj kot zdaj najbolj ustrezen, kar seveda ne pomeni, da bi bil ustrezen tudi v drugačni obliki. Ne izključujem, da ga bomo v prihodnosti tudi mi sami zamenjali, če nas bodo izkušnje privedle do tega. Ko gre za vprašanja manjšinskega šolstva, pa tudi

ni ali obratno. Na ta način imajo učenci jasna oporišča za izbiro jezika, obenem pa se privajajo tudi na prenašanje znanja iz enega jezika v drugega. Za naše razmere je ta model zdaj kot zdaj najbolj ustrezen, kar seveda ne pomeni, da bi bil ustrezen tudi v drugačni obliki. Ne izključujem, da ga bomo v prihodnosti tudi mi sami zamenjali, če nas bodo izkušnje privedle do tega. Ko gre za vprašanja manjšinskega šolstva, pa tudi

PREJELI SMO

MEDNARODNO SOŽITJE V TROJEZIČNOSTI NA OZEMLJU NEKDANJEGA AVSTRIJSKEGA "PRIMORJA"

Upoštevač celotno ozemlje, ki je sestavljalo deželo "Primorje" pod avstrijsko upravo (Mejna grofija Istra, Trst in Poknežena grofija Goriška in Gradiščanska) in ki je po prvi svetovni vojni postalo del širše dežele z imenom Julijska krajina, se spozna, da se še danes na tistem ozemlju žal dogaja, da v mnogih mestih in vaseh del prebivalstva ne razume jezika drugače govorečih ljudi, ki prebivajo v istem prostoru, čeprav leži to območje prav na stičišču germanskih, slovanskih in latinskih narodov in je poleg tega še razdeljeno med tri države (Italija, Slovenija in Hrvaška).

Vse to pa je v kričnem nasprotju z načeli mednarodnega sožitja in je v polpreteklosti povzročilo - ter še vedno povzroča - spore in sovraštva med državljani različnih narodnosti, ki že stoletja živijo skupaj v istem prostoru. To nesmiselno stanje je danes prava sramota ter države, ki

za splošna vprašanja vsake jezikovne politike, sta namreč elastičnost in prilagajanje vsakokratnim razmeram neobhodno potrebni danosti in prenašanje modelov iz ene stvarnosti v drugo lahko postane katastrofalno. Pri nas je bilo prvo dejstvo, da smo si lahko sami ustvarili lasten model, ne da bi nas pri tem utegnili taki ali drugačni predpisi, velika prednost; in mislim, da bi bila taka elastičnost koristna tudi drugje. Tudi sama predvidevanja o reformi državnih šol kažejo v to smer.

Dvojezični šolski center obiskuje 78 osnovnošolskih otrok; število let je najvišje v zamejstvu. Kako si razlagate dejstvo, da pošilja v zadnjih letih večina staršev otroke v šole, kjer se gojita slovenski jezik in kultura?

Mislim, da igrata tu najpomembnejši vlogi dva dejavnika: po eni strani gre za postopno rast zavesti pri beneških ljudeh, za otrepanje strahov iz preteklosti, za odpiranje navzven in torej tudi do slovenskega prostora. Seveda gre pri tem za različne stopnje in različne motivacije. Drugi dejavnik pa predstavlja kvaliteta in kontinuiteta naše šolske ponudbe, torej v bistvu - to lahko rečem kar mirne duše - resnost našega dela, pri čemer mislim tako na pedagoške in druge delavce našega centra kot tudi na vse tiste, ki tako ali drugače skrbijo za nas.

upravljajo zgoraj omenjeno območje (razdeljeno na tri dele po drugi svetovni vojni), jo morajo odločno in popolnoma odpraviti.

Ne gre za čudeže ali za zelo izdatna dela, kot jih je že mnogo danes. Zadostovalo bi, da bi se vlade Italije, Slovenije in Hrvaške sporazumele glede ene same temeljne zadeve: na območju dežele, ki je nekoč spadala pod avstrijsko Primorje, bi bilo treba uvesti zakon o obveznem pouku treh jezikov v vseh šolah: italijanščine, slovenščine ali hrvaščine in nemščine. Seveda naj bi bila slovenščina obvezna na ozemlju, ki je pod italijansko oziroma slovensko upravo, hrvaščina pa na območju pod hrvaško upravo.

Samo tako bi v eni generaciji odpravili nesporazumevanja med različnimi jezikovnimi skupinami, ki živijo v istem prostoru. S tovrstno zares popolno in moderno izobrazbo bi lahko pripomogli k iskrenemu bratstvu med narodi.

Le na tak način bi v relativno kratkem času ne bilo več jezika sosednjih držav.

- EMO TOMMASI
SOUSTANOVITELJ TRŽAŠKEGA
GIBANJA ZA NEODVISNOST

SLOVO OD PISATELJICE TONČKE CURK

Kar nekam nevpadljivo in skromno, kakor je v ostalem potekalo vse njeno življenje, je bilo v sredo, 22. oktobra, slovo od vsem, ki so jo poznali, drage Tončke Curkove (na sliki leta 1971). V otmaknjenosti Doma upokojencev v Sežani, kjer je zadnji dve leti preživela večer življenja, je 20. oktobra v 92. letu starosti s tiho vdanostjo zapala zaslužna slapska rokajinja, sicer pa Tržačanka po življenjski poti.

Rodila se je 10. januarja 1906 na Slapu pri Vipavi. Oče Andrej je bil manjši posestnik in občinski podtajnik, mati Rozalija roj. Trampuž pa znana po svojih posegih ljudskega zdravilstva. V številni družini 12 otrok, kjer je bila četrta po vrsti, si je že v otroških letih morala služiti kruh s trdim delom, obenem ni zamudila nobene priložnosti, da se ne bi, spričo prirojene nadarjenosti, izpopolnjevala in napredovala. Osnovno šolo je obiskovala v domačem kraju v burnih letih prve svetovne vojne. Šolanje je bilo vsled vojne občuteno moteno: pouk so začeli šele novembra, neredko v nezakurjenih prostorih, ker ni bilo drv; pogosto je prostore zasedala avstroogrška vojska v neposrednem zaledju fronte; v pomladnih mesecih je bil pouk le ob torkih, sredo in sobotah, "ker se rabijo otroci za poljska dela" (moški so bili mobilizirani!); leta 1918 pa je pouk prekinila španska bolezen, ki je hudo razsajala tja do decembra, vrh vsega pa je "nastala velika zmešnjava med ljudmi in je vladalo splošno veselje, ko so se vračali vojaki iz vojne domov". Vendar je ob priljubljeni učiteljici lvanji Justinovi in uglednem katehetu, publicistu dr. Leopoldu Lenardu pridobila ne le potrebno znanje, ampak tudi tolikšno obvladaje materinega jezika, da ji je nad vse prav prišlo pri kasnejšem pisateljevanju. Šestrazredno osnovno šolo je še v slovenščini dovršila leta 1920, in sicer z odličnim uspehom (vpisana je bila v zlato knjigo!) prav v času, ko so naše kraje zasedli Italijani. Ni bilo treba dolgo čakati na Slovence, nenaklonjeno ozračje. Tudi Tončka je bila priča dveh značilnih javnih nastopov. Na vernih duš dan 1919 je pri maši za padle na slapskem pokopališču italijanski general, kazaje na Nanos, navzočim govoril, da so to "confini naturali, che li ha fatti Iddio" ("naravne meje, ki jih je postavil Bog"). Krajevni duhovnik Meierhofer se mu je "maščeval" pri božični maši, ko je na koncu zapel namesto uveljavljenega in predpi-

sanega *Dominus vobiscum kar Gospod z vami*, pevski zbor in z verniki nabita cerkev pa so navdušeno zagrmeli "In s tvojim duhom!"

Kot mlado dekle se je v domačem okolju preživljala s priložnostnim delom vse do leta 1926, ko je odšla v Trst za gospodinjsko pomočnico in tu ostala do leta 1943, ko se je z lastnim izobraževanjem povzpela do uradnice. V novi službi je bila telefonistka in tipkarica. Leta 1946, 28. maja, je na *Istituto di cultura commerciale* v Trstu napravila izpit iz praktičnega računovodstva in bila od tedaj računovodkinja najprej v gradbenem podjetju, nato v industrijskem. Tudi po upokojitvi je občasno delovala kot priložnostna uradnica.

Njeno življenje je bilo zaznamovano z dvojno izbiro: za vero in kulturo. Versko zdravo domače okolje jo je torej rekoč samoumevno vodilo v Marijino družbo. Kot 14-letno dekle je postala kandidata slapske dekleške Marijine družbe in tri leta kasneje redna članica. Zvestoba Marijini družbi je ohranila tudi v Trstu - ni se namreč poročila. Če drži, da je bila tržaška Marijina družba najvažnejša na Primorskem, ker je zbirala dekleta iz vse dežele, in da je bila zanje pravi blagoslov z verskega, moralnega in narodnega vidika, da so nadalje v prostoru Marijinem domu imela dekleta ne le verske pobožnosti, ampak tudi gledališke predstave, petje, predavanja, potem je bil za mlado Tončko Marijin dom nova šola za življenje. Ni dvoma, da ji je kongregacijsko okolje vtisnilo globok pečat: postala je in ostala pokončna verna žena.

FK / DALJE

TUDI VENCI NA BREZNA

Tudi v Sloveniji bodo 1. novembra - ob prazniku Vseh svetih oz. na dan spomina na mrtve, kot je ta praznik obeležen uradno - komemorativne in druge svečanosti. Na območju občine Nova Gorica bo osrednja komemoracija v soboto, 1. novembra, ob 11. uri v spominskem parku na Trnovem. Priložnostni nagovor bo imel dr. Franc Bizjak, podžupan občine, g. Stane Zore, rektor Frančiškanskega samostana na Sveti gori, pa bo opravil verski obred.

Kot že nekaj let prej bodo delegacije Mestne občine Nova Gorica tudi za letošnji 1. november položili vence na brezna v Trnovskem gozdu, v katerih počivajo žrtve pobojev. To so fojbe Za Lesniko pri Trnovem, Za Cvetežem, na območju Krajevne skupnosti Trnovo in Pod Gomilo pri Grgarju. Predstavniki občine Nova Gorica bodo položili tudi vence na spomenik padlim partizanom in na grobnico na pokopališču v Gorici. Skupaj z delegacijo republike Slovenije bodo počastili tudi umrle v taborišču v Gonarsu.

OD 27. OKTOBRA

TUDI NA MEJI MED SLOVENIJO IN ITALIJO ZAČETEK IZVAJANJA SCHENGENSKEGA SPORAZUMA

MARJAN DROBEŽ

Slovenska javnost je bila premalo seznanjena s tem, da je v ponedeljek, 27. oktobra, tudi Italija začela izvajati t.i. schengenski sporazum o strožjem režimu pri prehajanju zunanjih meja držav članic EZ. Nekateri se tolažijo s tem, da bo nemara minilo še dalj časa, preden bo Italija tehnično pripravljena (Mednarodni mejni prehodi naj bi bili opremljeni zlasti z računalniki, ki bi bili povezani z osrednjim računalnikom v Strasbourgu za strožje kontrole potnikov iz držav izven EZ. Gre torej tudi za slovenske državljanke.

Avstrija se že dve leti pripravlja na izvajanje schengenskega sporazuma, vsi ukrepi določeni v njem pa bodo pričeli delovati prihodnjega 1. decembra. Potniki iz Slovenije pri prehajanju meje na mednarodnem prehodu Šentilj, skladno s sporazumom med Avstrijo in Slovenijo, že zdaj uporabljajo posebno avtomobilsko stezo, slovenski državljanji pa so podvrženi tudi manjšemu policijskemu in carinskemu nadzoru.

Kar zadeva slovensko-italijansko mejo, je bil maloob-

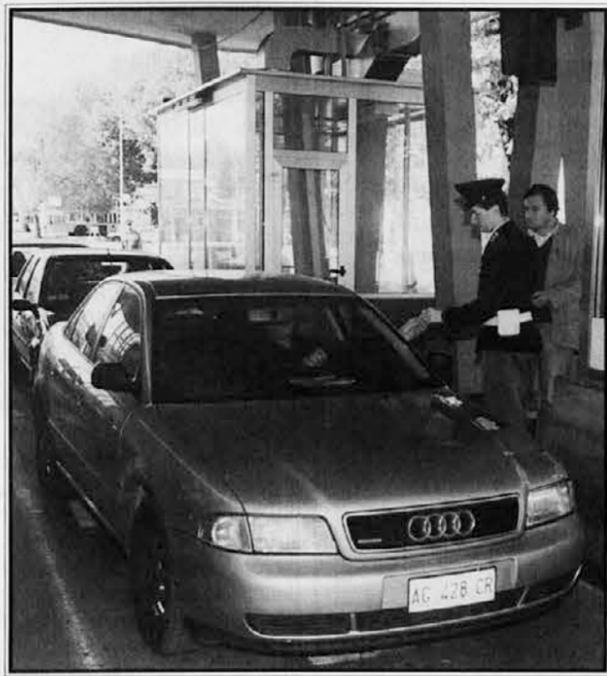

FOTO BUMBACA

mejni promet med državama, ki poteka s prepustnicami, izločen iz novih določil. Slovenski in italijanski notranji minister, Mirko Bandelj in Giorgio Napolitano, sta se že pred časom sporazumela, da bodo na meji med sosednjima državama uvedli "tretji pas", ki bo slovenske potnike ločil od ostalih "neevropskih". Kontrola bo na tem pasu podobna kot

na avstrijski meji. Slovenci bodo torej lahko šli čez mejo brez posebne kontrole. Le-ta bo le občasna, v primerih, če se bo policijskim ali carinskim organom zdel kdo sumljiv.

Kljub optimističnim pričakovanjem o prihodnjem režimu prehajanja slovensko-italijanske meje pa je v obme-

nih krajih Slovenije opaziti določeno zaskrbljenost.

TUDI SLOVENIJA BO POVEČALA KONTROLO NA MEJAH S HRVAŠKO IN MADŽARSKO

Republika Slovenija se bo na strožji režim na t.i. zunanjih mejah EZ odzvala tako, kot je to v njenem interesu. Povečala bo namreč nadzorstvo potnikov, ki prihajajo iz Hrvaške in iz Madžarske. Med njimi je veliko ljudi iz raznih držav, ki bi radi čez Slovenijo odpotovali bodisi v Italijo ali pa v kako drugo državo. Njihovi dokumenti za prehod meje pa so v mnogih primerih pomanjkljivi ali drugače sporni.

Že doslej so nekaj tisočim takih potnikov, ki niso izpolnjevali predpisanih pogojev, vstop v Slovenijo prepovedali. Toda hkrati se je zelo povečalo število nezakonitih prehodov v Slovenijo. Mnogi prišleki bi radi na vsak način in ne glede na ceno, prišli čez našo državo v Italijo in od tam krenili dalje v svet.

Samo na goriškem območju so letos obravnavali že okoli tisoč takih prebežnikov. Pojav je postal tako množičen, da so na državni meji pri mirnem pokopališču slovenski policisti postavili betonske stebre, ki naj bi preprečevali poobege prebežnikov z avtomobili.

pravilo Turistično društvo Šmartno Goriška Brda, so oblikovali pesnica in novinarka Marjana Remiaš in člani Noneta Brda pod umetniškimi vodstvom Radovana Kokošarja. V edinstvenem glasbeno besedilnem prepletu je v slikarski hiši, v glasni tišini številnih prisotnih izzvenela ljubezen; kot najvišji in najsposiljivejši element vsakega človeka. Marjana Remiaš se je v Šmartnem predstavila z novimi teksti, ritimizirano in poetično, kakor tudi s pravo ljubezensko prozo, ki so jo v vrtincih dopolnjevale ljubezenske pesmi za zborovski sestav, kakršen je Nonet Brda.

Turistično društvo Šmartno z *Večerom ljubezni* nadaljuje tradicijo odpiranja in bogatega delovanja: za letošnjega Martina, točneje v soboto, 8. novembra, bodo v goste povabili New Swing Quartet.

ŠEMPETER. Zavarovalniška hiša Slovenica dd., filiala iz Nove Gorice, je pretekli petek v Šempetru uradno odprla vrata novi agenciji Kravos, s čimer novogoriška filiala zaključuje izgradnjo lastnih agencijskih prostorov na širšem območju Goriške.

V kulturnem programu, ki ga je obogatilo petje Noneta Brda, je spregovoril Dušan Ambrožič, direktor novogoriške filiale Slovenice, izžreban pa je bil tudi lastnik Fiata Punto, glavnega dobitka letošnje akcije, ki so jo pripravili novogoriška filiala Slovenica, Zavarovalna agencija Kravos in podjetje Adria Avto iz Nove Gorice.

(MR)

PRIBLIŽEVANJE EVROPSKI ZVEZI, PREDSEDNIŠKE VOLITVE IN VARČEVALNI PROGRAM

V Sloveniji se večji del prebivalstva malo zanima za politiko. Ljudje se ukvarjajo predvsem s tem, kako bi čim boljje živeli, pri čemer najbolj razmišljajo o večjem avtomobilu, potovanjih in seveda o zdravju. Kritizirajo državo, ki uveljavlja liberalno družbo, ki pa nima socialne vsebine itd.

Toda v javnosti se kljub takemu stanju duhov uveljavlja prepričanje, da bodo tudi v Sloveniji nastale spremembe. Država se mrzlično trudi, da bi izpolnila pogoje in zahteve za sprejem v polnopravno članstvo EZ. Sprejem v največjo evropsko integracijo bi poleg ustanovitve lastne države pomenil največji dogodek v novejši slovenski zgodovini. Pri tem pa Slovenci vedo, da je država ponovno pod političnim pritiskom tistih sil, ki bi dejansko rade preprečile oz. ovirale vključevanje Slovenije v EZ. Mislimo predvsem na izsiljevanje koroške deželne vlade, tudi glede obstoja avstrijske (nemške) manjšine in premoženja nekdanjega nemškega prebivalstva, ki da bi ga morali vrniti. Manj znano pa je dejstvo, da nas na razne načine poskuša izsiljevati tudi Hrvaška. Najbolj sporne zadeve v odnosih med državama so upravljanje jedrske elektrarne Krško, dolgov nekdane Ljubljanske banke v Zagrebu ter zavlačevanje pri določitvi kopenske in morske meje med državama. Nedavno pa se je pojavila tudi trditev, da v Sloveniji obstaja tudi hrvaška manjšina.

Med notranjepolitičnimi temami bodo najbolj pomembne volitve predsednika države, ki bodo 23. novembra. Glede na število kandidatov se čedalje bolj zdi, da novi državni poglavar ne bo izvoljen že v prvem krogu. To bi bila novost za Slovenijo, ki bi zagotovo imela pomembne posledice na raznih področjih. Na prizorišču bo okoli 10 kandidatov za najpomembnejšo funkcijo v državi. Za vpis na kandidatno listo so morali zainteresirani izpolniti zahtevne pogoje; zagotoviti so si morali podporo poslancev ali pa zbrati 3 tisoč oz. 5 tisoč podpisov volilcev. Najmanj težav pri tem je imel Milan Kučan, sedanjí predsednik države, ki je za svojo kandidacijo zbral okoli 15.000 podpisov. Prvi je svojo kandidacijo vložil kandidat LDS dr. Bogomir Kovač, znani ekonomist in vodja strankinega strateško-razvojnega sveta. Omenjamo nadalje, da je med kandidati za predsednika države tudi Franc Miklavčič, predsednik zunajparlamentarne Krščansko-socialne unije. Ni mogoče napovedati, kakšen volilni uspeh bosta dosegla (ali bodo dosegli kandidati političnih strank t.i. slovenske pomladi). Najbolj znana in prestižna med njimi sta zagotovo rektor mariborske Uni-

verze dr. Ludvik Toplak in dr. Jože Bernik, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa.

Morda še bolj kot za predsedniške volitve pa se Slovenci zanimajo za vladni varčevalni program, ki ga je napovedala vlada.

M.

"TOD SEKLA BRIDKA BODO JEKLA IN TI MI BOŠ KRVAVA TEKLA..."

80 LET "ČUDEŽA PRI KOBARIDU"

Kobarid se je preteklo nedeljo s slovesnostjo, na katero so povabili petero vojaških godb iz Bosne in Hercegovine, Nemčije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije, poklonil spominu na žrtve, pregnane in ranjene, vojake in civiliste vseh narodnosti, ki so bili pred osemdesetimi leti zbrani ob Soči.

Kobarid, Caporetto, Karfreit... ime, ki se je vpisalo na krvav list slovenske, slovanske, a tudi svetovne zgodovine prve vojne, je preteklo nedeljo pozdravila nekajtisočglava množica ljudi, ki ji je spregovoril Pavle Gregorčič, župan občine in nedeljski slavnostni govornik, minister za kulturo Republike Slovenije, Jožef Školč.

Številne udeležence svečanosti v Kobaridu, ki so jo pripravljali člani Častnega in delovnega Odbora, so pozdravili češki, hrvaški, bosanski, avstrijski in italijanski veleposlaniki, ki so, povečini v slovenskem jeziku, nagovorili prisotne. Slišati je bilo misli o spravi, ki naj iz krvave preteklosti rodi prijateljsko prihodnost. Poseben del nedeljskega slavnostnega programa v Kobaridu je pomenil posamični in skupinski nastop petih vojaških godb; v skupnem nastopu so se ob navdušenju množice predstavili s Slovenijo avtorjev Vilka in Slavka Avsenika, v priredbi Jožeta Privška in Beethovno Himno združene Evrope, *Odo prijateljstva*.

Slovesnosti ob osemdesetletnici bitke pri Kobaridu, ki je pomenila preobrat v razmerju vojaških sil leta 1917, so se nadaljevale pred kobaridskim muzejem, kjer so odprli razstavo z naslovom: *Evropski narodi v bitki pri Kobaridu*.

V kulturnem programu so nastopili člani okteta Simon Gregorčič, razstavo je odprl minister za kulturo Školč, navzočim pa je spregovoril Silvester Gaberšček, obsoški rojak, državni sekretar na Ministrstvu za kulturo. Kobaridski muzealci so podelili dve priznanji: za posebne zasluge pri bogatjenju muzejskega gradiva sta jih prejela dr. Heinz Von Lichem in Maks Kravanja.

- MARJANA REMIAŠ

PREJELI SMO

JAVNI POZIV DRŽAVNIM ORGANOM RS

Svetovni slovenski kongres ob informacijah o resoluciji koroške deželne vlade z zahtevami, naj avstrijska zvezna vlada še pred vstopom Slovenije v EZ doseže rešitve glede zaprtja JE Krško, priznanja domnevne nemške govoreče manjšine v Sloveniji, razveljavitve avnojskih sklepov o nemškem prebivalstvu in omejevalnih določil zakona o denacionalizaciji (sklicevanje na državljanstvo), pričakuje od slovenskih državnih organov, da bodo v stikih z avstrijsko stranjo trdno zastopali slovenske narodne in državne interese in da ne bodo podlegali nikakršnemu izsiljevanju.

Slovenija ima pri obravnavanju omenjenih zadev v rokah močne zgodovinske, strokovne, statistične in druge argumente, tako da lahko vse take zahteve izpodbija kot neutemeljene. Posebno prozorno je ozadje zahteve po priznanju domnevne staroavstrijske oz. nemške govoreče manjšine, izginule v vrtincu 2. svetovne vojne (kot je znano, te vojne ni zakrivila niti Slovenija niti takratna Jugoslavija, medtem ko je bila vloga Avstrije zelo dvoumna). Da se je treba zlorabi takih zgodovinskih obremenjenih problemov odpovedati, je pred kratkim modro pokazala nemška stran v razmerju do Češke in nekdane nemške manjšine v

Sudetih, odpravljene s t.i. Beneševimi dekreti.

Razumljivo je, da koroški deželni politiki pri oživiljanju teh tem pred bližajočimi se volitvami popuščajo celo posameznikom in organizacijam z izpričano nacistično preteklostjo (to je evropski unikum), po drugi strani pa se jim zdi zahteva slovenskih manjšinskih organizacij, naj Avstrija kot pravna država po 25 letih vendarle uvede svoj lastni zakon o dvojezičnih krajevnih napisih, "poteza z napačno vsebino v napačnem trenutku" (in hkrati postavljajo tako manjšinsko politiko ob bok evropskim merilom).

Glede varnosti jedrske elektrarne v Krškem so se doslej pozitivno izrekle že številne mednarodne strokovne komisije, med njimi tudi mednarodni jedrski inštitut na Dunaju; če bi šlo za resnično zaskrbljenost avstrijske strani, bi ta enako odločno in še dosti prej postavila podobne zahteve Nemčiji in Češki, saj imata ti dve državi svoje jedrske objekte v neposredni bližini avstrijske državne meje. Po drugi strani pa mora slovenska vlada seveda poskrbeti, da bo varnost JE Krško zagotovljena tudi v prihodnje in da se bo normalno uresničeval sprejeti program za njeno razstavitve. Ta program bi bil lahko ogrožen, če Slovenija od Hrvaške ne bi dosegla izpolnjevanja finančnih in drugih obveznosti (npr. shranjevanje jedrskih odpadkov).

PREGLED ZADNJEGA OKTOBRskega TEDNA NA GORIŠKEM

NOVA GORICA. Novogoriško podjetje Impulz, ki sta ga pred sedmimi leti ustanovila Iskra terminali in PTT, danes pa sta njegova lastnika Iskra in Telekom, je pretekli ponedeljek v konferenčni dvorani novogoriške Perle predstavilo svoje poslovne novice, ki so dijo na tri področja: govorne telekomunikacije, terminalov in avtomatske prodaje kartic. Novogoriški Impulz vodi direktor Tase Lazovski; v pozdravnem nagovoru je orisal sedemletno delovno pot mlade, a odlične slovenske podjetniške gize, ki s šestimi zaposlenimi in nad tridesetimi zunanji sodelavci predstavlja prihodnost. V podjetju Impulz so predstavili družino aparatov HOS-TEL, ki jih v Sloveniji uporabljajo v bolnišničnih ter drugih ustanovah.

Novost na področju Internet komunikacij predstavlja Net-tel, ki omogoča uporabo internet storitev na javnih mestih s pomočjo plačilnih telefonskih kartic. Da pa bi porabniki in potrošniki do kartic nemoteno prišli, so v Impulzu izdelali tudi avtomat za izdajo ter prodajo telefonskih kartic.

ŠMARTNO. V slikarski hiši v Šmartnem v Goriških Brdih je pretekli petek izzvenel *Večer ljubezni*, ki ga je v sodelovanju z Okrepčevalnico Turn, Briško pekarno, Občino Brda in novogoriškim Studiom Axa pri-

13

ČETRTEK
30. OKTOBRA
1997

PO VIHARJU NA BORZAH

"BOGATI VEDNO BOLJ BOGATI, REVNI ŠE BOLJ REVNI"

Globalizacija gospodarstva in še zlasti globalizacija finančnih poslov je že dolgo stvarnost in računalniške povezave in mreže omogočajo, da so svetovna bančna, finančna in sploh gospodarska tržišča že dolgo tako povezana, da je v nekaj minutah mogoče opraviti najbolj zapletene finančne operacije na teh ali drugi strani planeta. To dejstvo je po eni strani izredno pozitivno, saj omogoča hiter pretok informacij, izboljšuje storitve, poceni določene posege, npr. naročila, nakupe, predvsem pa ustvarja določeno predstavo o hitrosti, ki pogojuje vse delo.

Globalizaciji teh povezav gre pripisati izredno hude posledice krize poslovanja na hongkonški borzi, ki je doživela dramatičen dan, ko se je sprožil pravi val špekulacij, da bi razušili vrednostno navezo med tamkajšnjo valuto, se pravi hongkonškim dolarjem in ameriškim dolarjem. Kaj se skriva za temi finančnimi posli, zaenkrat ni povsem jasno, posledice pa so žal očitne po vsem svetu. Že prvi dan, ko so v Hongkongu zabeležili, da je srednji indeks padel za 5,79%, je to dejstvo sprožilo verižno reakcijo po vsem svetu. Po vrsti so agencije začele beležiti strme padce na borzah v Tokiu, Sulu, Sidneyu, v Evropi sicer v nekoliko skromnejši meri, a ob koncu poslovnega dne, ko so se poslovanja preselila v New York, je Wall Street doživel najhujši padec v svoji zgodovini. Srednji indeks Dow Jones je padel za 7,18% in to je sprožilo nov globalni plaz, ki se je v torko zgrnil spet na vzhodnoazijska tržišča.

Kljub neutrudnim pozivom finančnih in političnih

krogov, da je stanje pod nadzorstvom in da naj se delničarji ne vznemirjajo, je bila stvarnost čisto drugačna. Torko je na Daljnem vzhodu prinesel nov črn dan na tamkajšnjih borzah. V Hongkongu so zabeležili izgubo 13,59%, v Tokiu pa 3,4%.

Globalizaciji gospodarskih poslov gre pripisati verižno reakcijo po vsem svetu. Kriza na Daljnem vzhodu se odraža tudi pri nas, čeprav so evropske vlade posvetile stanju kar največjo pozornost. Gre za pojav, ki bo imel dolgoročne posledice. V to so prepričani gospodarstveniki svetovnega slovesa, ki ugotavljajo, da je ponedeljkov črni dan na svetovnih borzah pokazal, kako je gospodarstvo labilno v svetovnem merilu. S tem se bodo morali sprijazniti tudi politiki in bo nastopil čas, ko se bo moral spremeniti dosedanj gospodarski sistem. Veliki gospodarski koncerni, banke s svetovnimi povezavami in planetarne industrije bodo pač morali spremeniti svoj način dela ali pa bodo propadli, če so si z nesmotrnim gospodarjenjem ustvarili prevelike dolgeve.

Zanimiv je tudi podatek, da sta svetovna trgovinska organizacija in konferenca Združenih narodov za trgovino in razvoj s sedežem v Švici zahtevali nujne ukrepe mednarodne skupnosti. Gospodarska kriza in predvsem razvrednotenje valut bosta po mnenju teh ustanov prizadela predvsem revne države, ker se bo bistveno spremenilo svetovno tržišče in bo tudi padla kupna moč denarja. To pa preprosto pomeni, da bodo bogati še bolj bogati, revni pa še bolj revni.

MT

ŠTEVILNA USPEŠNA PODJETJA NA PRIMORSKEM

"GAZELE" NAZIV ZA HITRO RASTOČA PODJETJA V SLOVENIJI

Tednik *Gospodarski vestnik* je v skladu s svojo usmeritvijo za spodbujanje gospodarskega razvoja v Sloveniji objavil seznam t.i. "gazel", to je hitro rastočih firm. Gre skupaj za 382 podjetij ali gospodarskih družb v javni ali pa zasebni lasti, ki v svojem poslovanju oz. razvoju izpolnjujejo pogoje in druga merila, kakršna veljajo tudi v gospodarsko razvitih zahodnih državah...

Omenjena hitro rastoča podjetja ali gospodarske družbe delujejo povsod v Sloveniji, v nekaterih med njimi pa je udeležen tudi kapital oz. solastnik iz tujine. Posamezna podjetja ali družbe se s svojimi izdelki ali storitvami uspešno uveljavljajo tudi na tujih tržiščih.

Po posameznih dejavnostih je med hitro rastočimi sicer nekaj pomembnih podjetij ali družb s področja industrije, največ pa je tistih, ki se ukvarjajo s trgovino. Vendar gre za tiste specializirane oblike trgovine, ki s svojim poslovanjem povratno učinkuje tudi na slovensko industrijo in jo spodbuja k večji proizvodnji, boljšemu poslovanju in sploh k razvoju.

Med hitro rastočimi podjetji ali družbami v Sloveniji jih je okoli 40 iz Primorske. Navajamo dva primera, ki sta na nekaterih področjih drugačna od drugih. Koprsko podjetje Centralog je pooblaščen zastopnik družbe Lloyd Triestina, pri čemer s svojo

dejavnostjo ustvari skoraj 99% prihodka na tujih trgih. Posluje z razmeroma majhnimi finančnimi sredstvi in jih zato lahko obrne 25-krat na leto. Na območju Nove Gorice pa se je k uspešnim prvič uvrstilo podjetje za promet z medicinskimi in ortopedskimi pripomočki. V svojih poslovnih enotah v Novi Gorici, Ajdovščini in v Ljubljani zaposluje 14 medicinskih sester, ki pa so vse zaposlene za trajno, torej ne zgolj za določen čas z raznimi omejitvami, kot je to, žal, primer v mnogih zasebnih podjetjih ali družbah.

Upoštevat pa velja, da je v državi najbrž še veliko podjetij in družb, ki glede na svoje uspehe in poslovanje sodijo k hitro rastočim firmam. Na seznamu *Gospodarskega vestnika* pa niso bile uvrščene, ker tega njihovih lastniki niso dovolili. Omenjeni časnik je take primere skrivanja uspehov in poslovanja pred javnostjo pospremil z nekaj kritičnimi zapisi.

M.

ITALIJANSKO PRAVO

OLAJŠAVE ZA GRADBENA POPRAVILA

DAMJAN HLEDE

Osnutek zakona, povezanega s finančnim manevrom za leto 1998, uvaja v prvem členu posebne olajšave za razne gradbene posege varovalne in popravilne narave. Točneje gre za možnost odbitka 41% stroškov, ki so znašali skupno največ 150 milijonov lir (to pomeni, da bo možno odšteti največ 61 milijonov in pol), od dohodkov fizičnih oseb (od bruto davka Irpef se bo odštelo omenjenih 41% stroškov). Takoj na začetku gre povedati, da ne gre za strukturalno (in torej trajno) davčno reformo gradbenih del, ampak za izreden poseg, s katerim skuša vlada uresničiti Prodijevo volilno obljubo, ki jo je izražal "slogan": "Prepleskali bomo Italijo!" Olajšava bo namreč veljala za gradbena popravila, ki bodo izvedena v letih 1998 in 1999. Olajševalni učinek nekoliko omejuje dejstvo, da odbitka ne bo mogoče v celoti izvesti v tisti davčni prijavi, ki se nanaša na leto, v katerem so bila popravila v teku, ampak bo porazdeljen v petih davčnih obdobjih (stroške bo torej treba odbiti proporcionalno v petih letih, ki sledijo tistemu, v katerem so bili popravki izvedeni).

Poglejmo sedaj, za katere posege bodo veljale omenjene olajšave. Treba je ločevati med "večstanovanjskimi stavbami" in "posamičnimi nepremičninskimi enotami". Kar se tiče prvih, bodo olajšani

posegi, ki spadajo v: redno vzdrževanje, izredno vzdrževanje, restavriranje in varovalne posege, restrukturacijo skupnih delov večstanovanjskih stavb. Isti posegi bodo olajšani tudi pri posamičnih nepremičninskih enotah z edino izjemo del, ki spadajo v redno vzdrževanje. Kar se tega tiče, je zakonsko besedilo precej nejasno, saj dopušča precej med sabo nasprotujočih si interpretacij. Npr. ni jasno, ali se v primeru večstanovanjskih stavb mera odbitkov (41% stroškov do 150 milijonov) nanaša na skupne stroške, ki naj težijo cel kondominij (v tem primeru bo lahko vsak stanovalec-solastnik odbil samo svoj delež skupnih največ 61 milijonov in pol), ali velja za vsakega posameznega stanovalec-solastnika (vsak bo lahko v tem primeru odbil največ 61 milijonov in pol).

Druga nejasnost je v zvezi z večstanovanjskimi stavbami, ki poleg prostorov, namenjenih za stanovanja, vsebujejo tudi prostore za urade in trgovine. Bodo tudi zanje veljale olajšave v celoti ali samo v proporciji s površino, namenjeno za stanovanja? In še: bolj kot nejasna, se zdi nerazumljiva omejitev olajšave za redno vzdrževanje samo na večstanovanjske stavbe, z izključitvijo posamičnih nepremičninskih enot. Upati je, da bo parlament pred sprejetjem zakona vse te (in še vrsto drugih) nejasnosti odpravil ali popravil.

KASACIJSKO SODIŠČE O DRUŽINSKEM PRAVU

Prva sekcija kasacijskega sodišča je v razsodbi št. 9355 z dne 6. junija 1997, ki je bila objavljena pred kratkim, uveljavila nekaj inovativnih zakonskih interpretacij v zvezi z družinskim pravom, in sicer na temo legalne solastnine zakoncev (*comunione legale dei beni*), ki velja, kot premoženjski pravni sistem, za tiste zakonce, ki ob poroki ali kasneje niso izbrali alternativnega sistema ločene lastnine (*separazione dei beni*). Konkretneje so vrhovni sodniki vzeli v pretres vprašanje dohodkov ločene dejavnosti posameznega zakonca. Doslej je prevladovala interpretacija, po kateri so posameznikovi dohodki solastni tudi drugemu zakoncu samo *de residuo*, in sicer samo v trenutku, ko nastopi konec solastnine (zaradi zakonske razveze ali razveljavitve, zaradi smrti enega zakonca ali zaradi spremembe premoženjskega pravnega sistema) in je treba dotlej skupno premoženje porazdeliti v konkretne deleže. Kasacijsko sodišče je sedaj odredilo, da

stopijo dohodki posameznikove dejavnosti v takojšnjo solastnino, in sicer zaradi domneve, da so ti dohodki v službi družinskih potreb. To načelo ima precej pravnih in praktičnih posledic. Pomeni, da so tudi nakupi, ki jih izvede posamezni zakonec s svojimi lastnimi dohodki, predmet takojšnje solastnine z drugim zakoncem. Ne samo, ampak celo izredno upravljanje s temi dohodki mora biti skupno obema zakoncema, saj ko enkrat sprejmemo interpretacijo kasacijskega sodišča, moramo posledično biti mnenja, da v tem primeru veljajo vse druge norme, ki urejajo sistem legalne solastnine.

V isti razsodbi je sodišče vzelo v pretres še drugo vprašanje, ki ga je prešlo v skladu z doslej prevladujočo interpretacijo: nakup delnic ali drugih družbenih deležev stopi v takojšnjo solastnino, družbene pravice, ki jih delnica ali delež nudi, pa lahko izvalja le zakonec, ki jih je konkretno kupil.

DH

PRAKTIČEN PRIROČNIK ZA VSAKDANJO POSLOVNO RABO

POSLOVATI Z NEMČIJO

GABRIJEL DEVETAK

Pred kratkim je Center za mednarodno sodelovanje in razvoj - CMSR v Ljubljani izdal in založil praktično knjigo *Poslovati z Nemčijo*. Napisana je v obliki priročnika na 220 straneh. Avtorji so Bojan Zidarič, Vladoša Milenkovič, Sibil Svilan, Srečko Jamnišek in Zlato Adlešič.

Zvezna republika Nemčija je gospodarska velesila in prav z njo ima Slovenija in druge države tradicionalno zelo pomembno gospodarsko sodelovanje. Prav zaradi tega se je založnik odločil, da bi na enem mestu prikazal najpomembnejše informacije o okvirnih možnostih in pogojih sodelovanja z Nemčijo. V tem priročniku bomo dobili praktične napotke za vzpostavljane poslovnih stikov ter vrsto koristnih napotkov pri vsakdanjem mednarodnem poslovanju. To delo bo zlasti koristno

za tista podjetja in manejere, ki šele spoznavajo nemški trg in jim bodo ti napotki omogočili hitrejšo in boljše spoznavanje enega najpomembnejših in najzahtevnejših svetovnih trgov.

V prvem delu te knjige so prikazani splošni podatki o Nemčiji, kot so ekonomska politika, gospodarska gibanja, carinski predpisi itd. V drugem delu pa so zajeti nasveti za poslovanje v Nemčiji, kot so pravi okvir sklepanja poslov, izpolnitev pogodbe, kako najti pravega poslovnega

partnerja, vezana trgovina, dovoljenje za bivanje in delovno dovoljenje.

Za marsikatero poslovneža bo zanimivo poglavje o tujih vlaganjih, ki nam osvetljuje dovoljenja in omejitve za vlaganja, devizni nadzor, prenos dobička, lastništvo tujcev nad nepremičninami in druge praktične informacije.

Pri ustanavljanju in organizaciji podjetij v Nemčiji je potrebno razmeroma obsežno znanje. Poznati je potrebno značilnosti nemških družb, zlasti delniško družbo, primerjavo le-te z družbo z omejeno odgovornostjo kakor tudi oblike kapitalskih družb, osebnih družb in seveda tudi trgovinsko zastopanje. Vse to je na razumljiv način prikazano v tem priročniku, vključno s predpisi o konkurenci in ne-

katerimi predpisi o kartelih, diskriminaciji kakor tudi o pričakovanih spremembah.

V Nemčiji namenjajo pozornost industrijski lastnini, zato je založnik vključil nekaj osnovnih informacij o zakonodaji in mednarodnih sporazumih na področju patentov, blagovnih znamk in licenc.

Za vsakdanjo praktično uporabo bomo v tej knjigi spoznali tudi nemški davčni sistem, bančni sistem, problematiko zaposlovanja, področje uvoza in izvoza kakor tudi arbitražo in priznavanje tujih sodnih odločb.

V zaključnem delu priročnika so zanimive in praktične priloge o gospodarskih zbornicah, deželnih ministrstvih za gospodarstvo, odvetnikih in 15 največjih nemških bank. Za pravnike pa bo posebnega pomena priloga o dvostranskih sporazumih, zlasti tistih med Zvezno republiko Nemčijo in bivšo Jugoslavijo.

IZJAVE SAGADINA, DANEUA, FUČKE

ZAMEJSKE KORENINE DVEH PROTAGONISTOV

ERIK DOLHAR

V četrtek, 23. t.m., je ljubljanska Union Olimpija v tekmi evropskega pokala s prese- netljivo lahkoto pre- magala bolonjski Teamsys- tem, ki velja - vsaj na papirju - za eno naj- močnejših moštev v Ev- ropi...

Scena je bila v Hali Tivoli enkratna. Vstopnice za to najbolj pričakovano tekmo leta so po- šle že nekaj dni pred tekmo, tako da se je ob igrišču nabrala 4.000- glava pisana množica. Košar- karji niso razočarali nabito polne dvorane, saj so - predvsem do- mači "zmajčki" - predvajali at- raktivno zaščarko. Olimpija je odločno začela in, predvsem po zaslugi "novega Miliča" - Gre- gorja Hafnarja prevzela pobudo in visoko povedla. To vodstvo je bilo na koncu odločilno, saj so ga ljubljanci v bistvu le "u- pravljali" do zadnjega piska si- rene. O omenjeni novi zvezdi trener Olimpije Sagadin meni takole: "Prezgodaj je, da bi ga ocenili. Grega je fizično izjem- nen atlet, psihično pa ni tako stabi- len. Upam, da se bo počasi stabi- liziral, da bo dobro odigral tudi minute, v katerih se tekma »omi-«, medtem ko zdaj igra, le ko se tekma še ne odloča ter tako raste. Mislim, da gre za pridobitev rutine, psihološke stabil- nosti, saj so njegove fizične vr- line nesporno izjemne."

O res atraktivni igri v Hali Ti- voli bi poleg mnogih "zabijan- j" izpostavili morda najbolj spek- takularno akcijo tekme, ko se je proti koncu prvega polčasa O- limpijin temnopolni Američan, ki je pred kratkim postal sloven- ski državljani - Arriel Mc Donald, pognal v protinapad, za njim pa je prihitel krepki Marko Tušek. Arriel mu je nad glavo nekega bolonjskega branilca podal vi- soko žogo, ki jo je Marko ujel v zraku in direktno zabil na koš. To je bila akcija, vredna profes- sionalne ameriške NBA lige, ki je pognala na noge vso zbrano množico.

Tekma je bila za nas zanimi- va tudi zato, ker sta v ljubljani igrala dva "na pol zamejca": Gre- gor Fučka in Jaka Daneu (na sliki). O Fučki smo že večkrat pi-

sali, da se je rodil v Kranju; glede na to pa, da je njegov oče tržaški Slovenec, je pri 18. letih opti- ral za italijansko državljanstvo, pristopil najprej v vrste tede- njega Tanjevičevega tržaškega Stefanela in kaj kmalu postal ključni igralec italijanske repre- zentance. Tudi zaradi tega ga ima ljubljanska publika stalno "na piki", kar se je izkazalo tudi na omenjeni tekmi, ko so ga slovenski navijači večkrat zmer-jali in psovali. Jaka Daneu pa ima tipično zamejski oz. open- ski priimek. Jaka nam je o svojih "zmejskih koreninah" povedal: "Vem samo to, da, ko sem bil majhen in smo se včasih peljali mimo Opčin, sem tam zagledal napis Hotel Daneu in se zafr- kavala, da je bilo to včasih moje. Drugače vem samo to, da je bila nona - očetova mama rojena v Trstu. Več pa res ne vem."

Gregor Fučka je bil po tekmi in nepričakovano visokem po- razu tako redkobeseden, da je le na kratko opisal potek tekme: "Enostavno nismo branili in smo zato izgubili. Nismo navajeni, da neka ekipa tako močno začne tekmo. Res je tudi, da nismo uig- rani, saj je ekipa nova za 80%. Fizično smo pripravljene, saj smo imeli atletske priprave, i- mamo atletskega trenerja, tako da smo nedvomno telesno pri- pravljene. Pripravljene smo za vsako tekmo sproti, saj nimamo nobenih misli za naprej."

S kakšnimi občutki pa si zopet igral v bučni Hali Tivoli?

Ta tekma je bila zame kot vsaka druga. Nič posebnega to- rej, nobenih posebnih občut- kov...

V soboto sta se poleg B1 in B2 lige začeli tudi moško in žensko prvenstvo C lige, v katerih goriška Olympia nastopa z dvema ekipama.

Zamejsko odbojko v C ligi zastopa pet ekip: Soča Uni- tekno, Olympia Agraria Terpin in Bor Fortrade pri moških ter Val IMSA in Olympia Kme- čka banka med ženskami.

Olympia razpolaga ned- vomno z dokaj kompetitiv- no žensko ekipo, ki nastopa pod imenom Kmečka banka (na sliki brez odsotne Tanje Pitacco). To potrjujejo tudi nje- ni predprvenstveni nastopi, saj se je brez izgubljene tek- me uvrstila v finalni del dežel- nega pokala. V igralskem ka- dru je sicer nekaj sprememb (odšla je Erika Brisco, ki se bo v dresu ambicioznega Caste- netta Sedie preizkusila v B2 ligi, prišla pa so Silvana Princi iz vrst Vivila ter Slogašici Erika Škerk in Daniela Ciochi); ka- že, da večjih težav z uigrano- stjo Goričanke nimajo. Na trenerski klopi je prof. Marka Kalca zamenjala prof. Silva Meulja, ki je lani vodila Sokol (ta ekipa je letos "izginila").

Valov trener Jerončič, ki si je že oglel kar precej leto- šnjih nasprotnikov, uvršča Olympio skupaj z Vivilom, ki so ga naše igralke že dvakrat premagale na tekmah za de- želni pokal, Tarcentom, Por- cio, Fiume Venetom in Čeda- dom med najresnejše kandi- date za napredovanje. Te eki- pe naj bi krojile sam vrh, osta- le pa bi morale biti za razred slabše.

Na sobotnem krstnem na- stopu so igralke Olympie Kmečke banke šele po tie- breaku doma izgubile proti Tarcentu.

Moška ekipa Olympie Agrarie Terpin bo po lanski zelo uspešni sezoni v C2 ligi skušala podobne rezultate doseči tudi letos, ko naj bi bilo prvenstvo na višji ravni kot lani. Tudi tu je prišlo do nekate- rih zamenjav: vrnila sta se center Andrej Ferfolja, ki je bil lani vojak, in Loris Manià, ki je igral pri Valu. Mija Vukoviča

FOTO BUMBACA

je na trenerski klopi zamenjal Vojko Jakopič, ki je ekipo treniral že pred leti, lani pa je vo- dil Sočo v C1 ligi. Pred prven- stvom se je goriško društvo pomerilo že z nekaterimi eki- pami, ki bodo verjetno odigra- le v prvenstvu vidno vlogo, kot sta tržaški Prevenire in Il Pozzo. Kljub porazom je eki- pa dokazala, da je tem mo- štvom enakovredna, tako da se bo verjetno tudi ta ekipa la- hko borila za sam vrh lestvice.

V soboto je v 1. kolu C lige Olympio Agraria Terpin zelo dobro začela, saj je na igrišču San Vita iztržila zmago po štiri- rih setih.

Predsednik Olympie Fran- co Bagon je pred prvenstvom izjavil: "Mislim, da je letošnje prvenstvo C lige kvalitetnejše od lanskega, saj so se vse eki- pe okrepile. Letos napreduje samo ena šestinka, 3 ekipe pa izpadejo v D ligo. Mi smo sku- šali sestaviti čimbolj kompetitivni ekipi. V vodstvu si za- enkrat še ne delamo utvar, da bi lahko takoj napredovali, ker je to predvsem odvisno od tega, koliko so se nasprotne ekipe okrepile. Mislim pa, da v obeh sektorjih razpolaga- mo s kompetitivnima ekipa- ma, bi bosta gotovo grenili življenje vsakemu nasprot- niku."

Pa še pojasnilo v zvezi s Tvojim posegom na občnem zboru Vala...

Na Valovem zborovanju sem se sicer deloma strinjal s predsednikom Rojcem, da je sodelovanje z Olympio "u- metno"; ne v smislu, da se no- če sodelovati, temveč v smi- slu, da je težko, da bi naši i- gralci, razen morda kake izje- me, prišli v poštevek za prvo e-

kipo Vala. Odgovoril pa sem mu, da lahko sodelovanje po- teka tudi v nasprotni smeri, se pravi, da bi igralci prve moške ekipe, ki ne pridejo več v po- števek za B1 ligo, lahko okrepli deloma Sočo, deloma pa tudi Olympio. Sodelovanja si to- rej ne moremo zamisliti eno- smerno, saj je lahko tudi dvo- smerno. Razveselila pa me je Prinčičeva izjava, da je osip igralk vedno večji, tako da bo v bodoče nedvomno treba skleniti dogovor med goriški- mi društvi. To je zame vsekaj- kor pozitivno. Motilo me je tudi, da se je sodelovanje po- vezalo z našim izstopom iz ZŠSDI-ja, saj sodelovanja ni- smo nikoli pogojevali z odstoj- pom izvoljenega odbornika. Dodal pa sem tudi, da dru- štveni občni zbor ni pravi kraj, na katerem bi o tem raz- pravljali."

LETOŠNJI POSTAVI ČLANSKIH EKIP:

ŽENSKE, OLYMPIA KMEČKA BANKA:

Helena Braini (letnik 1978, 173 cm, center), Evelin Bul- foni (75, 165, podajačica), Mi- rijam Černic (75, 170, tolka- čica), Vanja Černic (77, 178, center), Daniela Ciochi (76, 163, podajačica), Hadriana Corsi (74, 174, tolkačica), I- nes Orel (70, 173, tolkačica), Sara Pascolat (78, 173, tolka- čica), Tanja Pitacco (77, 181, tolkačica), Lucia Princi (76, 174, center), Silvana Princi (74, 174, center), Erika Škerk (72, 183, center), Mery Tra- puzzano (75, 170, tolkačica), Viviana Zotti (74, 182, tolkačič- ca); trener: Silva Meulia.

MOŠKI, OLYMPIA AGRARIA TERPIN:

Stefano Bensa (letnik 73, 188 cm, center), Damjan Dorni

(73, 188, center), Andrea Fer- foglia (74, 196, center), Cri- stian Graunar (75, 185, tol- kač), Lorenzo Guzzo (79, 188, tolkač), Jurij Hlede (74, 185, center), Evgen Komjanc (77, 180, tolkač), Loris Manià (79, 184, tolkač), Mauro Ma- rač (75, 180, tolkač), Nikolaj Pintar (78, 185, podajač), Pa- trik Seni (75, 180, tolkač), Bo- ris Sfiligoj (76, 180, tolkač), Andrej Terpin (66, 174, po- dajač), Janez Terpin (73, 189, tolkač), Simon Terpin (65, 188, tolkač); trener: Vojko Jakopič.

OSTALI IZIDI NAŠIH EKIP:

MOŠKA B1 LIGA: VAL LA GO- RIZIANA-Samia Valdagno 3-1;

B2 LIGA: ŽENSKE: KOIM- PEX NUOVA KREDITNA - Camst Pav Videm 0-3, MO- ŠKI: VBU - KOIMPEX 3-1;

C LIGA: ŽENSKE: IMSA - Asfrj Čedad 3-1, MOŠKI: BOR FORTRADE - Eltor S. Giovan- ni 0-3, Il Pozzo - SOČA UNI- TEKNO 3-0.

ED

AMATERSKI NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA: JU- VENTINA - Flumignano 1-2, Manzano - ZARJA/GAJA 97 2-2, PRIMORJE - Ajello 0-0

1. AMATERSKA LIGA: VE- SNA - San Giovanni 1-1, SO- VODNJE - Isonzo 0-1

2. AM. LIGA: BREG - PRI- MOREC 1-1, Medeuzza - MLADOST prekinjena

3. AMATERSKA LIGA: KRAS - BREG B, ZARJA/GAJA 97 B - Venus 1-0.

DOMAČA KOŠARKA

C LIGA: JADRAN NTKB - Cittadella 60-61 (37-33)

C2 LIGA: DOM AGOREST ROB ROY - Pom Tržič 63-85 (34-55)

D LIGA: BOR RADENSKA - KONTOVEL LA NUOVA EDI- LE 76-68 (42-38), Ronchi - CI- CIBONA PREFE. MARSICH 69-51 (39-21).

NAMIZNI TENIS

ŽENSKE: A2 LIGA: KRAS CORIUM - Manta Verzuolo 2-5; B LIGA: KRAS ACTIVA - G. Masi Bologna 4-1; C1 LIGA: KRAS - Azzurra Gorica 1-4; C2 LIGA: MOŠKI: Saukura Ruda - KRAS 1-5; ŽENSKE: Cus UD - KRAS A 4-1. MOŠKA D LIGA: Azzurra GO - KRAS 5-1

ROKOMET

POGOVOR / MARKO PERTOT

V SLOVENIJI JE ROKOMET KVALITETNEJŠI

Obstaja nekaj primerov zamejskih športnikov, ki igrajo v Sloveniji. O košarkarju Janu Budinu in rokometarjih Krasa smo že poročali. Tokrat je na vrsti 28-letni Tržačan Marko Pertot; prestopil je k rokometnemu klubu Sežana-Mitol (na sliki), s katerim nastopa v 2. slovenski ligi - A, medtem ko Kras nastopa v 2. ligi B. Sežana ga je sicer snubila že pred tremi leti, ko so Kraševci odločno ciljali na prestop v A1 ligo, takrat pa mu pri Krasu niso dali izpustnice.

Zakaj si šel igrat v Sežano?

Do tega je prišlo čisto naključno. Poznal sem sežanske igralce, s katerimi smo se že nekaj let srečevali na raznih turnirjih. K njim sem prestopil predlanskim, ko sem slučajno srečal prijatelja, ki mi je enostavno rekel: "Poslušaj, rabimo pivota. Kaj, če bi prišel zraven?" Takoj se je izkazalo, da me bodo z lahkoto vpisali. Prišli smo do dogovora. Vzel sem lepšo svojo tor-

bo in šel v Sežano, kjer sem začel takoj trenirati. Prvo leto je bilo sicer že prepozno, saj sem prišel šele septembra, ko je že zapadel prestopni rok za vpis novih igralcev. Tako sem moral eno leto čakati in samo trenirati. Zdaj pa se vključujem v ekipo. Začel sem sicer trenirati kasneje, vendar pa mislim, da bom že kmalu uspel prodreti v stan- dardno postavu.

Si v Sloveniji registriran kot tujec?

To mi ni še povsem jasno. Čeprav sem registriran kot tujec, italijanski dr- žavljan, zaenkrat ne kaže, da bi bilo večjih problemov, tako da igram. Večjih težav v glavnem ni bilo. Sam

pa ne vem, kako so to v Sežani uredili oz. kako to gre v tej ligi.

Kako so te sprejeli?

Dobro! Zelo so pomladili ekipo. Lani ali predlanskim so vse "stare mačke" nekako "odpravili", tako da so prišli na dan zelo mladi igralci, letniki 80 in 78. To so zelo perspektivni igralci, že dobri, kar je za naše pojme precej čudno, saj je pri nas težko in nenavadno, da se uveljavijo 17-letniki, ki že odločajo tekme. V Sloveniji pa se to da. Letos so se vrnilo starejši igralci, tako da predvajamo zelo kvalitetno igro.

Zanimivo je, da se je letos tudi Kras vpisal v 2. slovensko ligo. Kako to, da ne igraš več z njimi?

FOTO KROMA

Pojasniti moram, da igra Kras v slo- venski B2 ligi. Mi pa igramo v višji B ligi in ciljamo vsaj na play-off oz. na mesta, ki vodijo v 1. ligo.

Razlog za tvojo odločitev je bil torej predvsem kvaliteta...

Seveda. Kvaliteta je res dobra. Npr.: igrali smo prijateljsko tekmo v Vid- mu, ki igra v italijanski B ligi, in zma- gali za 11 golov. Ekipe, ki igrajo v naši ligi, bi lahko po kvaliteti primerjal z najboljšimi postavami v italijanski B in slabšimi v A2 ligi. To pa je že dolo- čena kvaliteta.

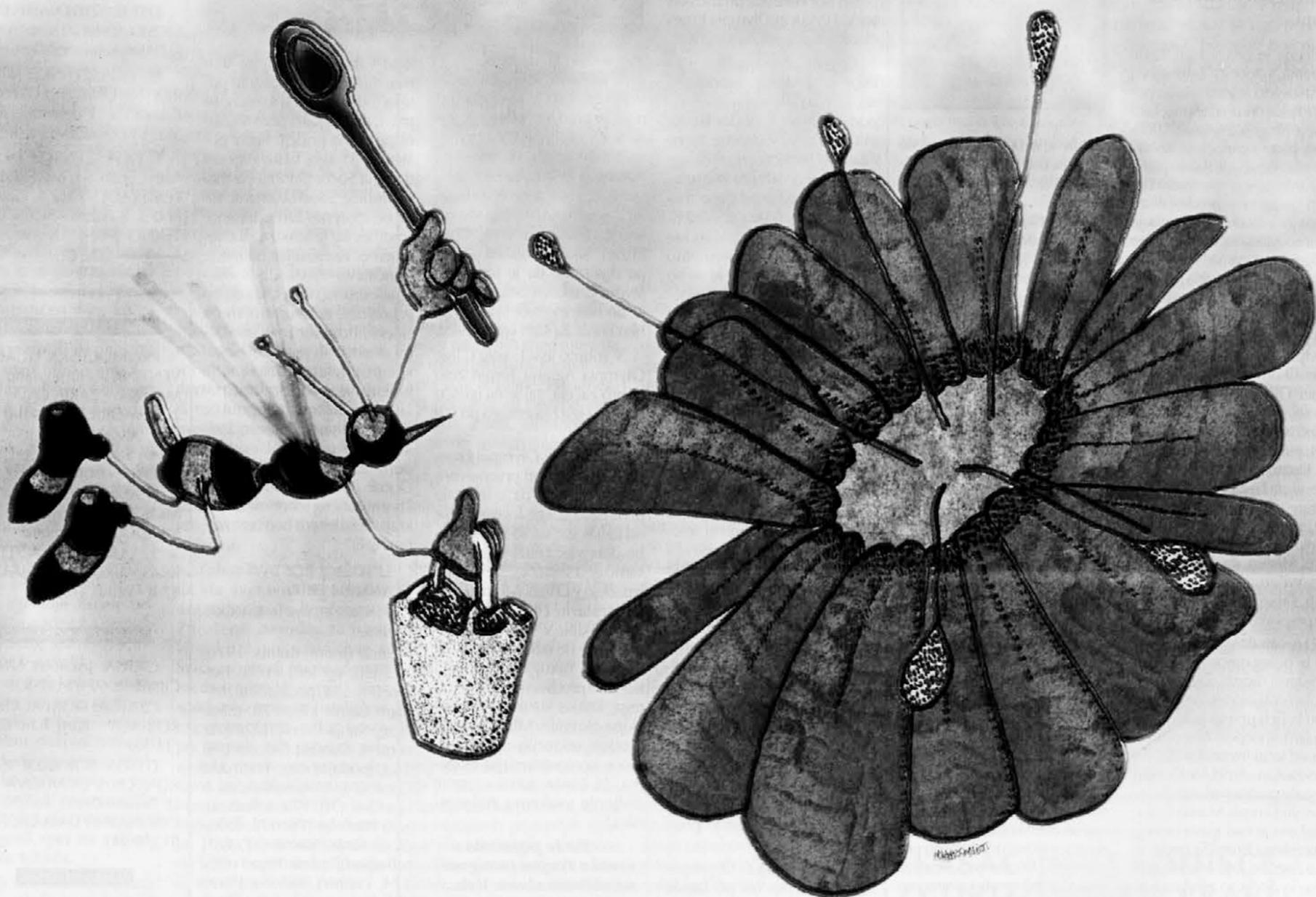
Kaj si tako od svoje igre kot od svoje ekipe pričakuješ v letošnjem prvenstvu, v katerem boste v soboto odigrali 3. kolo?

Glede na to, da sem začel trenirati mesec kasneje kot soigralci, ker sem bil na Kitajskem, nisem še v stan- dardni postavi. Upam pa, da mi bo to kma- lu uspelo. Z ekipo pričakujem, da se uvrstimo v play-off. Mislim, da je to naš cilj. Organizacija kluba je zelo do- bra, tako da lahko igralci mislimo le na to, kako bomo trenirali in na čim boljši način odigrali tekme.

NEDELJSKI IZID V SLOVENSKI B2 LIGI: KRAS - Žabnica 24-16 (13-8).

31. oktober

Svetovni Dan Varčevanja

Varčevanje, gotovost za bodočnost

ZADRUŽNA KRAŠKA
BANKA

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA
DOBERDOB

ZADRUŽNA KREDITNA BANKA
V SOVODNJAH

TVOJE DOMAČE BANKE